

Sociaal Veilig Onderwijs

Aanspreekbare persoon

‘Uurtje factuurtje’

Probleem van ons allemaal

Gelukskoffer; Lessen in Geluk

www.stichtingveiligonderwijs.nl

Veilig Onderwijs Magazine colofon

Bestuur

Gerard van Beelen, voorzitter SVO
Peter van Duijl, secretaris
penningmeester SVO

Comm. Iedere dag veilig onderwijs

Gerard van Beelen, voorzitter
Ingrid van Beelen
Els Hendrikse

Binnendienst

Els Hendrikse, directeur SVO
Wim Fournier, opmaak redacteur
Marc Boss, redacteur auteur
Wim Overgaauw, redactielid
Rieneke Reijnen, redactielid
Annelies Smouters, redactielid
Sylvia de Haay, office medewerker
Annelies Janssen, telefoniste
St. Fractal Productions, webmaster

Buitendienst

Ton Hesel, beleidsmedewerker, externe vertrouwenspersoon, landelijk
Marjolein Nijssen, counselor, mediator regio midden
Audrey Vrijhoef-Pocorni, mediator, externe vertrouwenspersoon, Noord Holland
Charine Resink, mediator, Zuid Holland
Marylane Linger, mediator, externe vertrouwenspersoon, Noord Holland
Ina de Jonge, counselor, mediator, regio Noord-Oost
Mathilde Hol. mediator, regio Friesland
Kelly van der Zee, toegepast psycholoog, gastdocent, onderzoekbegeleider
Sandra Ammerlaan, coach, counselor, regio Utrecht
Ingrid van Beelen, gastdocent
Willem Konink, gastdocent
Ineke Dreves, kindercoach, counselor
Daniëlla den Iseger, mediator, coach en beleidsmedewerker, Noord Holland
Sandy Hazelhoff, mediator en beleidsmedewerker, Noord Holland
Bas Fraaije, mediator, Limburg
Leo Heldens, mediator, Limburg
Joep Peter, mediator, coach, Limburg
Yashodara Landvreugd, mediator, Noord Holland
Wim Overgaauw, gastdocent, observant, adviseur.

Inhoud

- 2 **Beste lezer,**
Aan aandachtspunten geen gebrek. Graag onder uw aandacht
- 3 **Verwerf het predicaat Sociaal Veilige School!**
Sociale veiligheid in school gaat verder dan wat afspraken maken
- 4 **Stichting Veilig Onderwijs. Wie wij zijn en wat we doen**
Stichting Veilig Onderwijs biedt rechtstreekse ondersteuning
- 5 **De 'People help the People' award 2019**
'Iedere dag veilig onderwijs' commissie zoekt kandidaten
- 6 **'Uurtje factuurtje'**
Als je hulp inroept wil je je eigen afwegingen kunnen maken
- 8 **Interne of externe vertrouwenspersoon**
Scholen zijn verplicht een klachtenregeling vast te stellen
- 10 **Aanspreekbare persoon voor sociale veiligheid**
Een spilfunctie in het borgen en bevorderen van sociale veiligheid
- 13 **De Staat van het Onderwijs en de staat van veiligheid**
Het jaarlijks verslag van de Inspectie van het Onderwijs
- 14 **Gelukskoffer; Lessen in Geluk**
Geluk is als een spier die je kunt trainen
- 16 **... altijd maar weer de pineut**
Mensen met een bijzondere aantrekkingskracht voor pesterij
- 18 **Je kunt er bovenuit groeien**
Zijn er grote gevolgen op iemands leven
- 20 **Pesten is een probleem van ons allemaal**
Leg de verantwoordelijkheid niet zozeer bij de leerkracht neer
- 21 **Ongewenst gedrag**
Teveel leerlingen gaan met 'lood in de schoenen' naar school
- 24 **Omgaan met pesten**
'Omgaan met pesten'. Van Margo Henderson

UITGEVER:

DNB GROEP B.V.

RECEPTIE@DNBGROEP.NL
WWW.DNBGROEP.NL

DNB GROEP
SOCIALE EN MAATSCHAPPELIJKE PUBLICATIES

DE UITGEVER EN STICHTING VEILIG ONDERWIJS ZIJN NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE ADVERTENTIES. NIETS UIT DE ADVERTENTIES MAG WORDEN GEKOPIEERD EN/OF VERSPREID ZONDER SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE UITGEVER.

Beste ondernemers, adverteerders en sponsors

De functie van het SVO Magazine is, de ondersteuning van de Stichting Veilig Onderwijs in haar doelstelling de sociale veiligheid op scholen te bevorderen.

De unieke situatie is, dat het blad uitgegeven wordt door een commerciële uitgever die het voortbrengen en verspreiden van het blad bekostigt uit advertentie inkomsten. Advertenties die verworven kunnen worden op grond van de functie die het blad vervult.

Zo kan het blad -voor de ontvanger kosteloos- ruim verspreid worden op scholen in ons land.

Op deze manier wordt het blad 'belangeloos' en in alle neutraliteit gepubliceerd.

De uitgever legt de verantwoordelijkheid voor de redactionele inhoud bij de Stichting Veilig Onderwijs en vrijwaart de adverteerders daarmee van commerciële beïnvloeding van de inhoud van het blad.

De redactie voert haar werkzaamheden uit onder verantwoordelijkheid van de directie van de SVO.

De redactie kan zich 'neutraal' opstellen tegenover meningen, opvattingen en doelstellingen van anderen. In beginsel schrijven we 'niet oordelend'.

*Gerard van Beelen,
SVO voorzitter*

Heeft u vragen, mail ons dan op contact@stichtingveiligonderwijs.nl

Tweede Paasdag, op een zonovergoten terras, vang ik een verzuchting op van een bezoeker aan een aangrenzend tafeltje.

"Over een paar maanden worden de dagen alweer korter".

Dat geloof je toch niet? Vrije dag, prachtig weer en dan je eigen plezier vergallen door al te somberen over wat nog ver in het verschiet ligt.

Hebt u ook het gevoel dat bij u het glas altijd half leeg is? Blader dan eens door naar ons artikel over de Geluuskoffer, Lessen in Geluk. Daar leest u dat geluk meer is dan iets wat ons overkomt, we hebben er zelf wel degelijk invloed op. Dat brengen we graag onder de aandacht van onze lezers.

Positieve activiteiten en initiatieven in het onderwijs die bijdragen aan sociale veiligheid en geluk voor kinderen. Daar willen we in ons blad een platform aan bieden. Ter inspiratie en om van te leren.

Als u weet heeft van zo'n activiteit waarvan u denkt; "dat verdient bredere bekendheid", tipt u ons dan maar. Wij wijden graag een artikel aan een vorm van 'good practice', of reiken onze 'People help the People' -award uit. Leest u meer over op pagina 5.

In deze editie veel aandacht voor het fenomeen vertrouwenspersoon (intern en extern). Wat is de taakstelling van een vertrouwenspersoon en welke rol speelt hij of zij in de organisatie. Ons oogmerk daarbij is u te informeren.

Idem het artikel over 'De Staat van het Onderwijs'. Het zijn artikelen waardoor u kort en bondig kennis kunt nemen van wet en regelgeving en (recente) ontwikkelingen in het onderwijs. Dat willen we doen zonder waarderend of oordelend te zijn. Zoveel mogelijk strikt informatief.

Dat geldt ook voor onze artikelen over (nieuwe) kennis op het gebied van veiligheid en veiligheidsbeleving in het onderwijs. Onze 'corebusiness' mogen we wel zeggen.

Vier artikelen, waaronder een gastcolumn van Beau Oldenburg (onderzoekster aan de Rijksuniversiteit Groningen), treft u aan in het tweede deel van deze editie.

Daarin hebben we ook ruimte gemaakt voor een nieuwe rubriek die wij willen gaan wijden aan het onder de aandacht brengen van recente literatuur over ons aandachtsgebied.

En tenslotte willen wij u natuurlijk laten weten wat wij voor u kunnen betekenen. Welke dienstverlening wij te bieden hebben. Dat is veel en breed. En op maat. U leest er meer over in de artikelen 'Wie wij zijn en wat wij doen' en 'Uurtje factuurtje'.

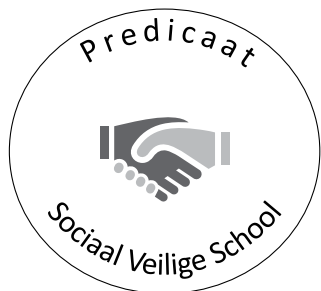
Wij willen graag weten wat u van ons blad vindt. Dus schroom niet om te reageren. Uw feedback is meer dan welkom. We weten al dat u het jammer vindt dat het blad geen kleurenuitgave is. Gelukkig heeft onze uitgever aangeboden met ingang van volgende jaar het blad in kleur te drukken. Kijk daar worden wij nou gelukkig van. "Over een paar maanden verschijnen we fullcolour", dacht ik op dat terras.

Marc Boss, redactielid

Verwerf het predicaat Sociaal Veilige School!

Sociale veiligheid in school heeft veel aspecten. Het is veel meer dan het opstellen van een aantal regels en afspraken. Er moet sprake zijn van doordacht beleid. Beleid waaraan de werkelijkheid van alledag getoetst moet worden. Waarbij gedegen gemonitord moet worden, geëvalueerd, bijgesteld en opnieuw getoetst. Daarbij stelt de overheid inmiddels hoge kwaliteitseisen aan scholen via de wet Sociale Veiligheid op School. De inspectie kijkt mee en controleert of het geformuleerde beleid en de vigerende praktijk met elkaar in overeenstemming zijn en de toets der kritiek kunnen volstaan. En dat is geen afvinklijstje maar een continu proces, elke dag opnieuw.

De Stichting Veilig Onderwijs helpt scholen met het op orde brengen en houden van sociaal veiligheidsbeleid. Daarbij gaan we uit van de wensen van de school (visie) en al haar betrokkenen, bestuur, directie, leerkrachten leerlingen en ouders. We zorgen ervoor dat de school kan beantwoorden aan de wettelijke eisen en hebben oog voor de losse eindjes. Met onze expertise zijn wij voor u een betrouwbare, onafhankelijke partner bij al uw inspanningen om de school een veilige leef-, leer-, en werkomgeving te maken voor allen.

Hoofdwerkzaamheden

Onze aanpak is gericht op drie hoofdwerkzaamheden:

Visievorming.

Soms is het nodig eerst met elkaar te bepalen welke onderliggende visie de school hanteert bij het bepalen van het veiligheidsbeleid. Wij helpen daarbij. Scholen verschillen: In samenstelling van de leerlingenpopulatie, in de sociale context waarin de school zich bevindt en de contacten met de omgeving. Dat vraagt om een eigen visie op de vormgeving van het veiligheidsbeleid.

Een up to date sociaal veiligheidsbeleid.

Wij helpen met het opstellen van een samenhangend veiligheidsbeleid inclusief alle, op grond van de Wet Veiligheid op School, verplichte onderdelen.

Evaluëren en bijstellen.

Veiligheidsbeleid is geen papieren werkelijkheid. De uitwerking ervan moet systematisch geëvalueerd en bijgesteld worden. Jaarlijks dient de veiligheidsbeleving van alle betrokkenen bij school gemonitord te worden. Ook dat is een wettelijke verplichting. Wij helpen u bij het samenstellen van een geschikt instrumentarium hiervoor en ondersteunen bij de toepassing. Uiteraard dienen de resultaten en bevindingen te leiden tot bijgesteld beleid. Wij ondersteunen bij het vormgeven van deze cyclische kwaliteitszorg.

Predicaat Sociaal Veilige School

Wanneer de hoofdzaken zoals hierboven beschreven gerealiseerd zijn verstrekken wij het predicaat "Sociaal Veilige School". Hiermee toont de school een veilige leer-, en leefomgeving te bieden en continu oog te hebben voor het verbeteren van de veiligheidsbeleving in en rond de school. Met het predicaat verstrekken wij ook een inloopmat, die voorzien kan worden van het schoollogo, zodat eenieder die de school betreedt gewezen wordt op de aandacht voor veiligheid die hier geldt.

Andere en aanvullende diensten

Wij bieden onze expertise aan via diverse diensten in het belang van een veilig schoolklimaat. En daarbij nemen we steeds een onafhankelijke positie in. Zo kunt u een beroep op ons doen voor (hulp bij) het:

- Verrichten van observaties op school;
- Coachen van teamleden en leerlingen;
- Voeren van bemiddelingsgesprekken met eventuele verslagen;
- Overnemen van de communicatie van ouders, bij escalaties;
- Verlenen van school-counseling, voor leerling en leerkracht;
- Aanbieden van een externe-vertrouwenspersoon;
- Aanbieden van een gezinsspecialist op school (schoolmaatschappelijk werker);
- Verzorgen van workshops voor leerlingen;
- Verzorgen van ouderavonden;
- Omgaan met Veilig Thuis meldingen;
- Verkrijgen van een cursus "Beleid op de school sociale veiligheid";
- Verkrijgen van een cursus "De Sociale veiligheidscoördinator" (anti-pestcoördinator).

Kijk op www.stichtingveiligonderwijs.nl.
Of neem contact met ons op voor informatie of een geheel vrijblijvend gesprek. Wij delen immers de gemeenschappelijke zorg voor een gezond en veilig schoolklimaat.
contact@stichtingveiligonderwijs.nl
Telefoon 0346-550655

De Stichting Veilig Onderwijs (SVO) is een vrijwilligersorganisatie met als doelstelling het bevorderen van sociale veiligheid in het onderwijs.

De stichting heeft een ANBI status (Algemeen Nut Beogende Instelling) en ontplooit al ruim tien jaar haar activiteiten voor scholen, ouders en leerlingen op het gebied van advisering, begeleiding, coaching en mediation met betrekking tot sociale veiligheid.

De SVO hanteert daarbij een strikt onafhankelijke en onpartijdige aanpak.

Professionele aanpak

De stichting beschikt over een team van gediplomeerde en ervaren coaches, mediators en vertrouwenspersonen die (tegen vergoeding) ingezet kunnen worden.

Geen vrijblijvendheid

Iedere onderwijsinstelling dient beleid te voeren op het gebied van sociale veiligheid. Dat is niet alleen een morele, maar inmiddels ook een wettelijke plicht. De SVO helpt scholen met het opstellen, monitoren en bijstellen van een schooleigen veiligheidsbeleid. Wij hanteren geen blauwdruk, maar staan voor vormgeving op maat.

Erkenning

Scholen die met hulp van de SVO het veiligheidsbeleid op orde hebben ontvangen het certificaat Sociaal Veilige School.

Rechtstreekse ondersteuning

Scholen (bestuur, directie, personeelsleden), ouders en leerlingen kunnen contact met de SVO opnemen bij zorgen, fricties of klachten op het gebied van veiligheid of veiligheidsbeleving. In overleg met betrokkenen regelen wij dan ondersteuning in de vorm van coaching, begeleiding of mediation. Hierbij hanteren we strikte onafhankelijkheid met als uitgangspunt dat alle partijen zich willen inzetten voor een gemeenschappelijk doel; veiligheid voor allen.

Een voorbeeldfunctie

Jaarlijks brengt de stichting een award uit om de noodzaak van aandacht voor de veiligheid in school over het voetlicht te brengen. Deze 'People help the People' Award wordt uitgereikt aan instituten, groepen of personen die een buitengewone prestatie op het gebied van veiligheidsbevordering geïnitieerd of gelverd hebben.

Op zoek naar verbetering

De stichting verricht onderzoek op het gebied van sociale veiligheid en veiligheidsbeleving op scholen. Doel is de kennis over en aanpak van veiligheidsproblematiek te verbeteren.

In communicatie met de praktijk

Vier maal per jaar brengt de stichting in samenwerking met uitgeverij Nolin haar magazine 'Sociaal Veilig Onderwijs' uit. Scholen kunnen het blad kosteloos ontvangen.

Het blad geeft een overzicht van recente ontwikkelingen op het gebied van sociale veiligheid in het onderwijs en de activiteiten van de stichting.

Onze ambassadeurs

Ter ondersteuning van het werk van de SVO brengen onze ambassadeurs op een prettige manier de problematiek van sociale veiligheid onder de aandacht.

Onze ambassadeurs zijn: 'Brian', vocalist, Esther Nagtegaal, zangeres, Sandra Ammerlaan, coach en workshopbegeleider.

Wilt u ook een leuke presentatie voor uw leerlingen laten uitvoeren, neem dan contact met ons op over de mogelijkheden.

Ons huishoudgeld

Bekostiging van de activiteiten van de stichting wordt verkregen uit donaties. Wie zich bij de stichting meldt kan rekenen op gratis advies. Verdergaande dienstverlening wordt geleverd op basis van contract met heldere en billijke tarieven.

Open voor uw inbreng

Meer informatie over de stichting, haar medewerkers en activiteiten, steunbetuigingen en mogelijkheden voor donaties is te verkrijgen via: contact@stichtingveiligonderwijs.nl bellen kan ook, 0346-550655.

De Stichting Veilig Onderwijs reikt jaarlijks de 'People help the People' award uit aan personen, groepen of instellingen die op een bijzondere wijze bijdragen aan sociale veiligheid in het onderwijs.

'People help the People' award

De award is vernoemd naar de song van 'Birdy', het lievelingslied van Livia van Beelen. Livia maakte in maart 2012 na langdurig gepest en getreiterd te zijn een eind aan haar leven. In één van haar afscheidsbrieven stond haar oproep aan de wereld: 'Laat andere kinderen wel gehoord worden, 'People help the People'.

Livia's ouders kwamen in contact met de Stichting Veilig Onderwijs. In samenspraak kwamen zij op het idee jaarlijks een award uit te reiken voor initiatieven in het onderwijs die beantwoorden aan de laatste wens van Livia; het ijveren voor veiligheid, iedere dag opnieuw.

Inmiddels zes uitreikingen

Scholen, leerlingen, docenten, goede initiatieven, aansprekende blogs of vlogs, alles kan in aanmerking komen voor de 'People help the People' award.

De eerste uitreiking vond plaats in 2013. Die eerste award werd -via haar ouders- postuum uitgereikt aan Livia van Beelen.

In 2014 ontvingen Nicole van den Berg en Robin Gerritse de award. Deze twee leerlingen van het Grafisch Lyceum Rotterdam zijn de makers van 'Quiet Short', een korte film over pesten.

In 2015 ontving Neomi Lotte, docente Nederlands aan het Oranje Nassau College in Zoetermeer, de prijs. Neomi, viel op door haar grote inzet tegen pesten op school en door de blogs die zij over het onderwerp schrijft.

Het Wellantcollege 'De Groenstrook' in Aalsmeer mocht in 2016 de award ontvangen voor een project over het voorkomen van pesten, het gezamenlijk opstellen van gedragsregels en het tonen van respect met als hoogtepunt een spetterende musical.

Suzanne van den Els, Janneke Melis, Linde Vos en Noortje van den Eerenbeemt van het Rodenborch College in Rosmalen ontvingen de award voor een wel zeer bijzonder profielwerkstuk. Zij schreven een indrukwekkende theatervoorstelling over pesten, 'Waar de rest begon', en voerden die ook uit.

De meest recente award is uitgereikt aan Piet Hartog, directeur van de praktijkschool West-Friesland, voor het sociaal veilige pedagogische klimaat dat hij met zijn team in de school weet te realiseren.

'Iedere dag veilig onderwijs' commissie

De toekenning van de award ligt in handen van de SVO commissie 'Iedere dag veilig onderwijs', onder voorzitterschap van Gerard van Beelen. Ingrid van Beelen en Els Hendrikse zijn lid van deze commissie.

Het is aan hen om alert te zijn op wat er in de onderwijswereld gebeurt en wat daarin opvalt als 'bijzonder' in het kader van de sociale veiligheid. Niet voor niets heeft het initiatief van de award de naam 'Iedere dag veilig onderwijs' gekregen.

De award bestaat uit een in acrylaat gegoten afbeelding en tekst. Flexicon is specialist in het ontwerpen en vervaardigen van dit type producten.

Sfeer van onderling vertrouwen

Het mag duidelijk zijn dat er in het onderwijsveld dingen gebeuren die tot de verbeelding spreken als het gaat om het creëren van sociale veiligheid en het in stand houden van sociale veiligheid. De vindingrijkheid waarmee dat soms gebeurt is vaak verbazingwekkend. Verwonderend kan het gemak zijn waarmee een sfeer van onderling vertrouwen in een schoolgemeenschap wordt onderhouden.

De aanpak om te komen tot sociale veiligheid op school is heel verscheiden in de praktijk. Het is daarom interessant om er gewaarwording van te hebben hoe verschillend die aanpak kan zijn en daarvan voorbeelden uit de praktijk te kennen.

Naar mate er meer voorbeelden uit de praktijk kenbaar worden komen vanzelf de 'meest voorbeeldige' aan het licht.

Nominatie, aanwijzingen uit de praktijk

Juist daarnaar is de commissie 'Iedere dag veilig onderwijs' op zoek. En u kunt daarbij behulpzaam zijn. Het is vaak karakteristiek voor de pareltjes van een voorbeeldige aanpak van 'Iedere dag veilig onderwijs' dat die in stilte en alle eenvoud plaatsvinden. Zonder trompetgeschal of flitsende lichten. Daardoor komen ze niet zo makkelijk aan het licht.

Maar die pareltjes zijn er in de praktijk. En de commissie 'Iedere dag veilig onderwijs' wil ze -met uw hulp- graag vinden. Dus, als u er een weet of tegenkomt hebben we graag een signaaltje.

Dat mag per mail naar info@stichtingveiligonderwijs.nl of per telefoon via 0346 550655.

Stichting Veilig Onderwijs wordt benaderd met een hulpvraag mediation. We maken een afspraak met de voorzitter van het schoolbestuur, want hij wil meer weten over de Stichting Veilig Onderwijs.

Onderweg erheen was het een zonnige dag en dat geeft een zonnig humeur. Heerlijk zo'n autorit, met al die kleurige bloemen in het veld en langs de kant van de weg. Ik vind autorijden op deze manier geweldig en kan er zo van genieten.

Ook denk ik even terug aan de aanvraag van dit gesprek. Want het zou erg ingewikkeld liggen. Maar hoe ingewikkeld ook, we gaan zeker voor oplossingen en die zijn er echt.

Bij aankomst word ik van harte welkom geheten door de secretaresse. Wat later komt de directeur. Hij stelt zich voor als Klaas. Hij vertelt zijn verhaal.

"Soms zijn er van die belevenissen die best heel ingewikkeld zijn en soms brengt dat ook nog eens de veiligheid in gevaar. Zelfs zo erg

U zult begrijpen dat dit voor zijn klasgenootjes, maar vooral voor de groepsleerkracht een onveilige situatie was. Daarom is hij geschorst en daar zijn de ouders het niet mee eens. Zij hebben nu een klacht ingediend bij het LKC en de inspectie, maar staan niet open voor een andere school. Door

Als je hulp inroept wil je wel je eigen afwegingen maken

dat mijn scholen in handelingsverlegenheid komen en dat willen we liever voor zijn. Nu heb ik jullie magazine gelezen en ik zag dat jullie ook professionele mediators hebben. Dus mediators met een opleiding en misschien ook wel gecertificeerd. Ook heb ik begrepen dat jullie externe-vertrouwenspersonen inzetten en dat hebben wij hard nodig voor het komende schooljaar, want dat hebben we nog niet."

"Zeker hebben we dat allemaal en ik heb een presentatie meegenomen waarin ik u kan laten zien waarbij wij u en uw scholen kunnen helpen," antwoord ik.

"Nou dat zou ik in een later stadium wel willen voor de directieleden van al mijn scholen, maar nu is de casus waar ik mee te maken heb toch wel het belangrijkste, want die is nogal ingewikkeld en een derde onafhankelijke partij met een mediator is daarom van harte welkom.

Mijn vraag aan u is of dit voor deze keer met een 'uurtje factuurtje' kan, dan maken we volgende maand een afspraak om te zien wat jullie doen onder een contract," zegt Klaas.

Praktische opstelling

Dat vind ik prima, want bij ons gaat alles op maat en wij respecteren uw wensen. Kunt u in het kort uitleggen waar de casus over gaat? Dan ga ik straks op kantoor bekijken wie van onze mediators deze casus kan oppakken.

"Het gaat over een jongen in groep 7. Hij vertoont al een paar jaar ongewenst gedrag en heeft zelfs een mes meegenomen naar school waarmee hij aan het zwaaien is gegaan.

dit alles voelen mijn leerkrachten zich niet meer veilig op school en loopt het zelfs op een verwijdering uit. Dat zou ik toch wel vreselijk vinden, want we hebben immers een oplossing en dat is onderwijs op een van onze andere scholen," stelt Klaas.

"Voor ons is dat geen probleem, maar ik wijs u erop dat een 'uurtje factuurtje' echt veel duurder uitkomt dan de kosten onder een jaarcontract," zeg ik. Klaas kan daar niet mee zitten en meent dat dit wel goed komt.

Hierop zeg ik hem toe dat ik in de regio van de school één van onze mediators zal vragen de zaak op te pakken. Daarbij geef ik aan dat het van belang is om een mediatorovereenkomst op te stellen en te laten ondertekenen, dit in verband met de geheimhoudingsplicht en ons mediation-reglement.

Klaas vertelt mij dat hij weer hoop krijgt en we maken een afspraak voor een presentatie over onze inzet en aanpak.

Kosten

Ondertussen gaat het mediationproces van start en wordt gecoördineerd door onze coördinator. Bij een uurtje factuurtje betekent dit dat alle kosten van de coördinatie tegen uurtarief berekend worden. In dit geval zijn de kosten van de coördinatie op € 1.250,- uitgekomen.

Presentatie

Enkele weken later is het dan zover. In de zaal zitten veertig directieleden waarvoor mijn medewerker en ik een presentatie mogen geven over het werk en de inzet van de Stichting Veilig Onderwijs.

Om te beginnen laten we zien wat scholen tegenwoordig moeten, op grond van de wet. We benadrukken dat wij niet willen opleggen hoe de school hier invulling aan geeft, want alleen de school kan weten wat zij wil. Het gaat er dus om, de gulden middenweg te vinden tussen wat wettelijk moet en de eigen opvattingen van wat de school met haar inzet beoogt. Dat bepaalt je beleidskader.

Uw beleid is de spiegel van de school

Nog niet zo gemakkelijk om dat nauwgezet onder woorden te brengen en vast te leggen in een reglement. En juist hiermee helpen wij scholen. De Stichting Veilig Onderwijs heeft expertise op dit vlak ontwikkeld en biedt scholen aan om daar gebruik van te maken.. Zo krijg je het beleid en de uitvoering op orde.

Eenmaal geformuleerd beleid en reglementering van de uitvoering daarvan behoeft onderhoud.

Om het beleid in balans te houden, bieden we aanvullende diensten aan. Juist ook om die processen op een goede manier te begeleiden in het belang van een sociaal veilig onderwijsklimaat.

“Uw beleid is de spiegel van de school. Als u in de spiegel kijkt, wilt u toch ook die glimlach terug?”

Dat kan niet allemaal ‘voor niets’

“Ja dat klinkt nu wel leuk en wij willen die glimlach ook wel,” hoor ik iemand zeggen.

“Maar dat zal toch wel flink geld kosten? Dus ...”

“Nou,” zeg ik. “Dat ga ik u uitleggen. Een abonnement is € 250,- per jaar.”

“Dat is niet veel,” merkt iemand op. “En wat krijgt mijn school daar dan voor?”

Ik ga over naar de volgenden dia. Klaas kijkt me aan. “Dus als ik het goed begrijp zijn alle coördinatiekosten van bijvoorbeeld de kosten van een mediator hierbij in begrepen?”

“Inderdaad Klaas, hier zijn dan ook alle kosten met betrekking tot hulpvragen bij inbegrepen.”

Dus per ‘uurtje’ facturen kan zomaar € 1000,- duurder uitvallen dan het jaarabonnement.

“Dan is vast het uurtarief van zo’n professional erg hoog,” veronderstelt een andere directeur.

Ik leg maar al te graag uit dat we bij SVO maar één uurtarief kennen en dat is € 125,- per uur, ongeacht wat we doen.

Dus of het nu een studiemiddag is waar we invulling aan geven, een beleidsstuk wat we met u maken, een mediator die we inzetten of een externe-vertrouwenspersoon, noem maar op!”

“Dan zijn jullie wel erg goedkoop zeg, want een mediator of een externe-vertrouwenspersoon kost zomaar € 190,-,” hoor ik iemand anders zeggen.

“Dat komt omdat we werken met mensen die een warm hart hebben voor het onderwijs en die ‘low budget’ willen werken. En buitendien werken we ook met vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor de organisatie van ons werk en daar ben ik best wel trots op,” leg ik uit.

“Zo komt ook het Veilig Onderwijs magazine tot stand.”

Daar krijg ik toch wel als opmerking op, dat ze graag minder letters willen, meer foto’s en de kleuren worden gemist.

Gelukkig kan ik vertellen dat we vanaf januari 2020 -als we twaalf en een half jaar bestaan- we ook ‘fullcolour’ zullen gaan. En vertel ik dat er tevens een jubileummagazine gaat komen met mooie verhalen en aanbiedingen. Dus ...

Het is dat inmiddels zoveel scholen graag een dienstverleningsovereenkomst willen, dat ik ook dit bestuur een aanbieding van eenvoudig jaarabonnement kan doen. Dat is nog eens dankbaar werk.

Wilt u ook ontzorgd worden?

Neem dan contact met ons op
contact@stichtingveiligonderwijs.nl

Buiten de wettelijke verplichting realiseren steeds meer scholen zich hoe belangrijk het is een vertrouwenspersoon (VP) te hebben. Daarbij zullen ze ook de keuze moeten maken tussen een interne of een externe vertrouwenspersoon. Beide vormen hebben voordelen en nadelen. In dit artikel probeer ik de afwegingen weer te geven.

De keuze is sterk afhankelijk van de eigen organisatie en er is dan ook geen standaard advies te geven. Het aantal voor- en nadelen is ook beslist niet maatgevend, scholen of schoolbesturen zullen die zelf moeten wegen. Stichting Veilig Onderwijs denkt hierin natuurlijk graag met u mee en geven u desgewenst een advies op maat.

Ton Hesel

Interne vertrouwenspersoon

Een interne VP is een medewerker uit de organisatie die de rol als vertrouwenspersoon er bij krijgt. Hij/zij doet het werk dus naast de gebruikelijke werkzaamheden. Een organisatie kan ook meer interne VP's hebben. In heel grote organisaties kan het een aparte functie zijn.

Belangrijk hierbij is:

- De VP geniet voldoende vertrouwen van de overige medewerkers. Daarbij speelt de manier van benoemen een grote rol: Benoemt de directie iemand die niet goed ligt bij de medewerkers, dan heeft de benoeming weinig zin. Ook de functie van de betrokkene is van belang; als deze niet gezien wordt als onafhankelijk, zal men niet zo snel naar de betrokkene toestappen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als iemand van 'personeelszaken' benoemd wordt of iemand die dicht bij de directie staat. Ook is de rol niet gemakkelijk te combineren met die van ondernemingsraad-lid;
- De rechtspositie van de interne VP moet goed geregeld zijn. Voorkeur verdient het hierbij dat de VP dezelfde rechtsbescherming krijgt als leden van de OR;
- De VP wordt voldoende in staat gesteld om zijn werkzaamheden uit te oefenen. Dit betekent dat hij/zij voldoende tijd en middelen heeft. Dit kan dus betekenen dat de VP minder tijd heeft voor zijn eigenlijke werkzaamheden. Denk hierbij ook aan de mogelijkheid melders buiten de eigen organisatie op te vangen (kosten);
- De VP moet beschikken over voldoende kennis en vaardigheden. De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid stelt als eis dat de VP goed opgeleid is.

Voordelen van interne vertrouwenspersoon

- Kent de cultuur van de organisatie en doorziet daardoor wellicht sneller achterliggende problemen. Dit is met name van belang bij de voorlichting over ongewenst gedrag en het geven van gevraagd en ongevraagd advies aan de directie (twee van de drie taken van de vertrouwenspersoon);
- Is bekend bij medewerkers of voelt meer eigen, waardoor de drempel lager kan zijn. Dit is overigens mede afhankelijk van de manier waarop de VP's benoemd zijn.
- Lage (extra) kosten, het betreft interne kosten die daardoor niet zo zichtbaar zijn.

Nadelen van interne vertrouwenspersoon

- De VP krijgt waarschijnlijk niet heel veel meldingen en is dus niet in staat veel ervaring op te doen;
- Soms hebben medewerkers niet het vertrouwen dat een interne VP informatie voor zich houdt. Dit is mede afhankelijk van de cultuur binnen het bedrijf en de persoon van de VP;
- In geval van afwezigheid is vervanging niet altijd gemakkelijk te regelen;
- Er kan een conflict ontstaan tussen de werkzaamheden als VP en de gebruikelijke werkzaamheden. Dit kan zowel op gebied van inhoud als in tijd het geval zijn;
- De opleiding en nascholing nemen soms meer tijd (en kosten) in beslag dan de feitelijke werkzaamheden als VP.

In deze editie van het Veilig Onderwijsmagazine besteden we uitgebreid aandacht aan het wezen van de functie van de vertrouwenspersoon. Het 'klachtrecht' is in het onderwijs wettelijk geregeld. Scholen zijn verplicht een klachtenregeling vast te stellen en informatie daarover op te nemen in de schoolgids. Landelijke ouder- en onderwijsorganisaties hebben daarvoor een 'model-klachtenregeling' geformuleerd. Daarin vindt u een artikel over het aanstellen en de taken van een vertrouwenspersoon.

De meeste scholen slagen er wel in om invulling te geven aan de figuur van de interne vertrouwenspersoon. Maar –zeker bij scholengemeenschappen– doet men er goed aan ook te voorzien in de figuur van een externe vertrouwenspersoon waar –vaak de moeilijker– zaken aan toevertrouwd worden om tot een oplossing te brengen. Op deze pagina's meer daarover.

Externe vertrouwenspersoon

Een externe VP is iemand die door bijvoorbeeld het schoolbestuur ingehuurd wordt voor de werkzaamheden die bij de VP horen. Een externe VP kan worden ingehuurd via een organisatie of rechtstreeks, als een externe VP als zelfstandige werkt. Veelal worden afspraken gemaakt op basis van een uurtarief of op basis van een abonnement. In een dergelijk abonnement zijn veelal een aantal zaken vastgelegd die in de prijs zijn inbegrepen.

Voordelen externe vertrouwenspersoon

- Heeft meer afstand tot de organisatie en zal dan ook niet zo snel meegezogen worden in een situatie. De VP is onafhankelijk, en is objectief;
- Heeft ruime ervaring met het werk als VP en vaak ook met aangrenzende rollen als bijvoorbeeld mediator, bedrijfsmaatschappelijk werker en dergelijke;
- Is gemakkelijk te vervangen bij ziekte of vakantie;
- Eventuele repercussies van directie bij onwelgevallige adviezen wegen minder zwaar: een opdrachtgever verliezen is vervelend, maar minder ingrijpend dan het verlies van je baan;
- Kan als sparringspartner van interne VP dienen;
- Er is voldoende aanbod van externe VP, zodat gemakkelijk diegene gekozen kan worden die past bij de organisatie;
- Kosten voor opleiding en bijscholing worden niet apart in rekening gebracht, maar zijn in het tarief inbegrepen;
- Kent veel organisaties en kan die kennis en ervaring inzetten voor uw organisatie;
- Kosten zijn zichtbaar.

Nadelen van externe vertrouwenspersoon

- Kent de structuur en de cultuur van de organisatie minder en zal die moeten leren kennen;
- Voelt voor medewerkers soms erg op

afstand waardoor ze misschien niet zo snel contact zullen opnemen;

- Kosten zijn zichtbaar.

Combinatie interne en externe vertrouwenspersonen

Veel van de bovengenoemde voor- en nadelen zijn op verschillende manieren te ondervangen. Steeds meer organisaties doen dit door te kiezen voor een combinatie van een interne met een externe VP. De voordelen van beide varianten worden op die manier optimaal benut en de nadelen beperkt. Meestal heeft de medewerker de keuze om naar de interne of naar de externe VP te gaan.

Voordeel is ook dat de externe VP, met zijn vaak grotere ervaring, kan dienen als klankbord voor de interne VP.

Conclusie een interne of externe vertrouwenspersoon aanstellen

Zowel een interne als een externe VP heeft voor- en nadelen. Het is maar net wat de organisatie belangrijk vindt. Ook de grootte van de organisatie speelt een rol. In een kleine organisatie is het vaak lastig een VP te vinden, zeker als men de medewerker een keuze wil geven. Daar zal men dan ook vaak voor een externe VP of een combinatie kiezen.

In grote organisaties is het gemakkelijker mensen te vinden die deze rol op zich willen nemen. Als er meer VP's zijn, hebben medewerkers nog steeds de keuze naar wie ze toe willen gaan en is er de mogelijkheid tot diversiteit. In heel grote organisaties zien we VP's die full time VP zijn.

Ton Hesel, beleidsmedewerker SVO

Heeft u vragen? Neem dan vrijblijvend contact op met Stichting Veilig Onderwijs.
Mail: contact@stichtingveiligonderwijs.nl
of bel; 0346 550655.

Interne vertrouwenspersonen en externe vertrouwenspersonen in het onderwijs zijn nodig, zodat alle betrokkenen van een school te allen tijde iemand kunnen benaderen bij wie zij met hun problemen terechtkunnen.

Wij gebruiken hier de term ‘vertrouwenspersoon’, zodat iedereen weet wat voor een functie of taak deze heeft bij de behandeling van klachten over ongewenst gedrag op school.

Ongewenst gedrag kan van alles zijn. Realiseert u zich ook dat “pesten” ongewenst gedrag is.

Wij gebruiken het liefst niet de term ‘klager’, immers iedere klacht is een cadeautje waar iedereen van kan leren om omstandigheden te verbeteren. Wij noemen diegene die de externe-vertrouwenspersoon nodig heeft de ‘cliënt’.

In dit artikel beschrijven we hoe vanuit Stichting Veilig Onderwijs een vertrouwenspersoon bij uw school kan worden ingezet.

uw school opstellen. In deze klachtenregeling horen alle betrokkenen bij de school te kunnen lezen welke extern-vertrouwenspersoon er is aangesteld voor leerlingen en ouders en welke externe-vertrouwenspersoon voor personeel.

Het is tevens van belang om in de schoolgids te vermelden wie uw externe-vertrouwenspersoon is, en waar hij/zij te bereiken is. Ook adviseren wij u om de externe vertrouwenspersoon voor te stellen op uw school, zodat iedereen van uw team weet wie hij of zij is.

De externe vertrouwenspersoon die wij voor u kunnen inzetten is ‘het’ loket voor klachten en problemen over

De externe vertrouwenspersoon vervult een spilfunctie in het borgen en bevorderen van de sociale veiligheid

De taken van onze externe-vertrouwenspersonen zijn zeer uitgebreid.

- Zij zijn het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en teamleden die ontevreden zijn over omstandigheden op school.
- Zij vangen iedereen met een klacht of een probleem op en zoeken samen met de cliënten naar een oplossing voor de klacht.
- Zij organiseren voor uw school preventieve activiteiten gericht op het voorkomen van ongewenst gedrag. Ook pesten is ongewenst gedrag.
- Zij geven gevraagd en ongevraagd advies aan de directie of het bestuur over het veiligheidsbeleid, desgewenst in samenwerking met onze beleidsadviseur.
- Het is van belang om een vertrouwenspersoon aan te stellen voor teamleden en een vertrouwenspersoon voor ouders en leerlingen.

De drie hoofdtaken van externe-vertrouwenspersoon zijn:

- Opvang van mensen (leerlingen, teamleden en ouders) die een probleem of een klacht hebben.
- Het geven van voorlichting.
- Beleidsadvisering.

Klachtenregeling

Elke school in primair- en voortgezet onderwijs is verplicht een klachtenregeling te hebben. Is de klachtenregeling van uw school toe aan een update? Neem dan contact met ons op om uw klachtenregeling te evalueren en laat hem door ons bijstellen. Wij ontzorgen u hierin.

In de klachtenregeling van de school horen de exacte taken van de vertrouwenspersonen vermeld te staan.

Stichting Veilig Onderwijs kan dit samen met u voor

ongewenst gedrag op school.

Onze externe vertrouwenspersoon zorgt voor een goede opvang voor uw leerlingen, ouders en medewerkers en zal alle klachten en problemen op een professionele en zorgvuldige manier behandelen en werken aan oplossingen.

Dat begint met een eerste gesprek om inzichten te krijgen in het probleem. Dit eerste gesprek is ervoor bedoeld dat de externe vertrouwenspersoon een goed inzicht krijgt in het probleem wat de cliënt aandraagt.

Mogelijkheden bij een klacht of een probleem

Na het eerste gesprek -waarin de cliënt is opgevangen en de klacht gedefinieerd is- volgen mogelijk meerdere gesprekken of emailcontacten. Daarin gaat de externe-vertrouwenspersoon samen met de cliënt na welke mogelijkheden er zijn om de klacht en/of het probleem weg te nemen. Eerst bekijkt de externe vertrouwenspersoon of de klacht op schoolniveau kan worden opgelost. Soms is een gesprek met diegene over wie de klacht gaat voldoende om de klacht weg te nemen en het probleem op te lossen. Indien de cliënt deze weg niet wil bewandelen dan zal onze externe-vertrouwenspersoon de volgende mogelijkheden bespreken:

- Via bemiddeling met een van onze mediators komen tot een oplossing van de klacht of het probleem.
- Betrekken van de schoolleiding bij de klacht of het probleem.
- Betrekken van het schoolbestuur/bevoegd gezag bij de klacht of het probleem.
- Indienen van een klacht bij de klachtencommissie.

Indien er sprake is van strafbare feiten zal onze externe-vertrouwenspersoon altijd adviseren om direct aangifte te doen bij de politie.

Vervolgstappen

Het is aan de cliënt (ouder, leerling of een onderwijzende) te bepalen wat de vervolgstappen zijn. De externe-vertrouwenspersoon geeft daarbij aan wat de consequenties kunnen zijn van de verschillende mogelijkheden, zodat de cliënt bewust een keuze kan maken. Daarbij vraagt de externe vertrouwenspersoon ook door naar de reden van -bijvoorbeeld- het niet willen nemen van een (bepaalde) vervolgstap. Indien angst een rol speelt bij de cliënt, biedt de externe vertrouwenspersoon een luisterend oor.

Begeleiding van de cliënt

De externe vertrouwenspersoon begeleidt de cliënt gedurende het hele traject van de klachtbehandeling; vanaf het eerste gesprek, totdat de klacht is weggenomen of het probleem is opgelost. De begeleiding kan bestaan uit het:

- Organiseren en voorbereiden van gesprekken (met betrokkenen) indien de cliënt dat wil.
- Organiseren van bemiddeling als de cliënt dat wil.
- Helpen bij het op schrift stellen van de klacht en/of helpen bij problemen met bijbehorende brieven.
- Vergezellen naar gesprekken, hoorzittingen en helpen bij het doen van aangifte.
- Verwijzing naar interne en externe hulpverlening.
- Bieden van nazorg door na te gaan of de klacht is weggenomen en de vinger aan de pols te houden.

Het kan zijn dat ouders zodanig ontevreden zijn dat zij naar de rechter willen stappen. Wij wijzen ouders erop dat een juridische weg niet steeds in het belang van hun kind is en dat bemiddeling in beginsel een beter middel is om te komen tot oplossingen in het belang van de samenwerking. Dit heeft tot doel dat (veiligheids-)maatregelen op schoolniveau worden getroffen.

Registratie

Vanaf het moment dat de cliënt onze vertrouwenspersoon benadert totdat de klacht of het probleem is afgehandeld houdt onze vertrouwenspersoon een registratie bij. Deze registratie is nodig voor een adequate afhandeling van de klacht of het probleem. Daarnaast is registratie ook noodzakelijk zodat uw school over gegevens beschikt voor het (verplichte) jaarverslag en om gericht beleidsadviezen te kunnen geven aan het bevoegd gezag. Bij het registreren van persoonsgebonden gegevens dient u zich te houden aan de algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Voorlichting door de vertrouwenspersoon

Een van de drie hoofdtaken van de externe vertrouwenspersoon is het geven van voorlichting. Deze voorlichting dient ertoe om inzichten te geven in het werk van de vertrouwenspersoon en in welke positie hij of zij inneemt. Zo zorgt hij of zij ervoor dat leerlingen, ouders en onderwijzenden weten bij wie zij terecht kunnen met een klacht of een probleem. Daarnaast geeft hij of zij een korte voorlichting ter preventie van ongewenst gedrag op school.

Met het geven van voorlichting trachten wij bij te dragen

aan het vergroten van de sociale veiligheid op school.

Het bekend maken van onze vertrouwenspersoon is belangrijk! Leerlingen, ouders en medewerkers moeten weten bij wie ze terecht kunnen met een klacht over school. Zonder voorlichting weten zij dat niet. Zet altijd in uw klachtenregeling dat deze voorlichting verplicht is.

Scholen zijn verplicht om ouders en leerlingen te informeren over het klachtrecht. Scholen moeten informatie over de behandeling van klachten opnemen in hun schoolgids. Daarin wordt vaak ook gewezen op de externe-vertrouwenspersoon. Heeft uw school nog geen paragraaf over klachten in de schoolgids? Vraag dan een voorbeeld bij ons op.

Check altijd of de gegevens van de externe vertrouwenspersoon vermeld staan in de schoolgids.

Voorlichting

De externe vertrouwenspersoon zal onder andere het volgende vertellen in de voorlichting:

- Hij of zij stelt zichzelf voor en houdt een praatje in alle klassen aan het begin van het schooljaar.
- Hij of zij vertelt iets over de vertrouwenspersoon op de jaarlijkse informatieavond/ouderavond.
- Ook kan hij of zij regelmatig een stukje in de nieuwsbrief schrijven.

Op de website van school hoort er informatie te staan over de vertrouwenspersoon.

Tips voor het werken aan preventie

Uiteraard bent u voor preventie bij de Stichting Veilig Onderwijs op het goede adres. Want voorkomen is nog altijd beter dan genezen. Het nemen van preventieve maatregelen kan ongewenst gedrag en klachten daarover op school verminderen en voorkomen. In sommige klachtenregelingen wordt preventie expliciet genoemd.

Daarom adviseren wij het volgende

- Maak gebruik van een van onze gastdocenten voor een workshop of om voorlichting te geven over onderwerpen zoals; pesten, sociale media-gebruik, gedrag verband houdend met de seksuele ontwikkeling van kinderen/jongeren en andere aspecten van gewenst of ongewenst gedrag.
- Houd informatieve studiedagen over gedrag, ouderbetrokkenheid, bewustwording of een goede werkhouding in het team.
- Maak gebruik van uw studiedagen om omgangsvormen te bespreken met uw hele team. Want een goed draagvlak voor gewenst gedrag op school, is het halve werk.
- Bespreek met elkaar wat acceptabel gedrag is en welk gedrag u liever niet ziet van leerlingen, ouders en medewerkers.
- Geef feedback om elkaar bij te staan.
- Praat niet over elkaar of ouders, maar praat mét elkaar en mét ouders.

De vertrouwenspersoon als beleidsadviseur

Eén van de hoofdtaken van de vertrouwenspersoon is het geven van beleidsadvies aan de schooldirectie en/of het -bestuur. Elk signaal, iedere klacht of melding vormt aanleiding om na te gaan wat op school beter kan. Dit komt de kwaliteit van het onderwijs ten goede en vergroot de sociale veiligheid op school.

De externe vertrouwenspersoon kan zowel gevraagd als ongevraagd advies geven. Daarvoor maakt hij/zij gebruik van

- Geregistreerde klachten en meldingen.
- Het jaarverslag van de vertrouwenspersoon.
- Aanwijzingen en signalen.

Klachten en meldingen

Het is belangrijk dat de externe en interne vertrouwenspersoon regelmatig overleg houdt met het bestuur van de school. Dit om het bevoegd gezag op de hoogte te houden van binnengekomen klachten en meldingen. Zorg daarom voor een goede registratie van klachten en meldingen. Ze zijn een bron om van te leren hoe het beter kan. Op basis van klachten en meldingen doet onze externe vertrouwenspersoon aanbevelingen om het veiligheidsbeleid op school bij te stellen.

Dat doet zij of hij door:

- Te kijken naar het soort meldingen.
- Te beoordelen of er veel soortgelijke klachten/meldingen binnenkomen, bijvoorbeeld over ongewenst gedrag op sociale media of juist fysiek. In dat geval adviseert de externe vertrouwenspersoon de veiligheidsmaatregelen op dat gebied bij te stellen.
- Er wordt besproken of de klacht voorkomen had kunnen worden en hoe, zodat het schoolteam inzichten krijgt hoe anders om te gaan met de problematiek en ten aanzien hiervan beleid kan maken.

Jaarverslag

De externe vertrouwenspersoon brengt jaarlijks verslag uit van zijn of haar werkzaamheden aan het bestuur.

Op basis van de interpretatie van de geregistreerde gegevens uit het jaarverslag geeft de externe-vertrouwenspersoon een weloverwogen en onderbouwd advies aan de directie / het schoolbestuur. Het doel daarvan is verbeteren van de veiligheid op school. Door het trekken van conclusies geeft de externe vertrouwenspersoon aanbevelingen en benoemt actiepunten om de gewenste resultaten te realiseren.

Zo kan het zijn dat de school veel te maken krijgt met klachten rondom het gebruik van sociale media of smartphone. U kunt dan de aanbeveling krijgen om een protocol te ontwikkelen voor het gebruik van sociale media en het 'mobieltje' op school.

Of als er bij voorbeeld meerdere klachten zijn in een buitenschoolse situatie, zoals een schoolkamp of een werkweek, maar ook onderweg naar en van locaties, kan dit reden zijn voor het formuleren van concrete regels over bijvoorbeeld persoonlijke contacten tussen begeleiders en leerlingen, drankgebruik, vreemde bezoekers, enzovoorts.

Signalen en aanwijzingen

Naast klachten en meldingen kan de externe vertrouwenspersoon aan de hand van signalen, aanwijzingen of vermoedens aanbevelingen doen om het veiligheidsbeleid op school te verbeteren. De externe vertrouwenspersoon brengt 'onveilige' situaties op school onder de aandacht bij de schoolleiding of het bevoegd gezag. Ook kan de externe vertrouwenspersoon aanbeveling doen om het sanctiebeleid bij te stellen, om hiermee het ongewenst gedrag bespreekbaar te maken binnen het team.

De positie van de externe vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon die Stichting Veilig Onderwijs inzet is in staat om van elke klacht het leerelement naar voren te halen en leerpunten te vertalen naar preventieve activiteiten die de school veiliger maken.

Onze externe-vertrouwenspersoon is een volwaardige gesprekspartner voor de directie en/of het bevoegd gezag. Onze vertrouwenspersonen zullen het vertrouwenswerk naar behoren doen.

Er zijn dan ook praktische voorwaarden zoals:

- Het officieel aanstellen van de vertrouwenspersoon door het bestuur van de school doormiddel van ons dienstverleningscontract.
- Zowel qua tijd als financieel de ruimte krijgen om het werk naar behoren te kunnen uitvoeren.
- Facilitaire voorzieningen, zoals een ruimte voor het vertrouwelijk voeren van gesprekken.
- Onze vertrouwenspersonen hebben een SVO-mailadres en handelen volgens de norm van de AVG.

Naast de praktische voorwaarden is acceptatie van onze externe vertrouwenspersoon door het bestuur belangrijk. Alleen als het vertrouwenswerk serieus wordt genomen kan onze vertrouwenspersoon een volwaardige sparringspartner zijn van de directie / het bevoegd gezag.

Els Hendrikse

Wilt u meer informatie over de inzet van onze externe-vertrouwenspersoon of een klachtenreglement?

Neem dan contact met ons op
contact@stichtingveiligonderwijs.nl
Telefoon 0346 550655.

De Staat van het Onderwijs en de staat van veiligheid

In april publiceerde de Inspectie van het Onderwijs haar jaarlijkse verslag, beter bekend als 'De Staat van het Onderwijs'. De belangrijkste conclusies zijn uitgebreid in de media verschenen. Het Nederlandse onderwijs is gemiddeld nog op niveau. Maar de al eerder door de inspectie geconstateerde 'haarscheuren' (zoals zij dat noemt) dreigen zich te verdiepen. Er wordt minder goed gepresteerd op taal en rekenen, laaggeletterdheid neemt toe, voor sommige groepen leerlingen bestaat er kansenongelijkheid en de sociale segregatie neemt toe. Verschillende groepen leerlingen ontmoeten elkaar in het onderwijs steeds minder. Het lerarentekort is zorgwekkend, vooral in de Randstad en bij scholen met een groter aandeel leerlingen met een niet-westerse migratie achtergrond. Daarnaast heeft het Nederlandse onderwijs zich in de afgelopen decennia ontwikkeld als een kweekvijver voor onderwijsvernieuwingen en innovaties. Of dat allemaal ook leidt tot kwalitatief beter onderwijs? Daar heeft de inspectie wel wat vraagtekens bij.

Tweehonderdthalf pagina's telt 'De Staat', een lijvig document dus. Wij gingen op zoek naar de constatering en conclusies over sociale veiligheid in PO en VO, dat is immers de focus van de SVO.

PO; leerlingen positief, veiligheidsbeleid voldoende

De inspectie verwijst naar recente gegevens over sociale veiligheidsbeleving op school. Uit onderzoek van Nelen, W. e.a. naar sociale veiligheid in en rond scholen (2018) blijkt dat zevenennegentig procent van de leerlingen aangeeft zich veilig te voelen op school. Vijfennegentig procent in de omgeving van school. Stabiel beeld. (De cijfers hebben overigens betrekking op de totale populatie, niet alleen PO).

Vervelende ervaringen hebben vooral te maken met verbaal geweld (Achtien procent van de leerlingen heeft daarmee te maken gehad). Eén op de tien leerlingen zegt te worden gepest. Ook dat is een stabiel beeld.

De inspectie beoordeelt het veiligheidsbeleid op scholen positief (Zesentachtig procent voldoende, twaalf procent goed). Wel constateert zij dat (zeventig procent en dus) niet iet alle scholen gegevens over de veiligheidsbeleving van leerlingen aan de inspectie rapporteren.

Dat geeft toch te denken; meer dan een kwart van de scholen blijft in gebreke, terwijl dit toch al enige jaren een wettelijke verplichting is. (MB)

VO; Veiligheidsbeleid meestal op orde

Ook hier geldt dat leerlingen positief over school denken. Evenals in het PO is verbaal geweld de meest voorkomende vorm van negatief gedrag.

Vijf procent van de leerlingen geeft aan gepest te worden, hetgeen lijkt te duiden op een afnemende trend.

Aan de eisen die de wetgever aan scholen stelt op het gebied van sociale veiligheid en veiligheidsbeleid wordt voldaan (Eénennegentig procent voldoende, acht procent goed).

Hier stelt negentig procent van de scholen de getotaliseerde gegevens over veiligheidsbeleving door leerlingen aan de inspectie ter beschikking.

Marc Boss

“Ieder mens wil gelukkig worden. Hoe kan het dan dat we in ons onderwijs zo weinig aandacht besteden aan geluk? Waarom leren kinderen niet waar ze gelukkig van worden? Geluk is niet iets wat je uitsluitend overkomt. Voor een belangrijk deel is het ook bewust gedrag, persoonlijk leiderschap, dat je kunt leren.”

Ik spreek met Clara den Boer, initiatiefneemster en founder van ‘Gelukskoffer’. Een lesmethode over geluk voor de basisschool. Dat gaat niet alleen over wat geluk is, maar vooral over hoe ieder mens invloed kan hebben op het eigen geluk en hoe je geluk door kunt geven. Inmiddels werken zo’n 400 basisscholen met deze methode en dat aantal neemt alleen maar toe.

Wat is het?

‘Gelukskoffer’ is een sociaal-emotionele methode voor groep 1 t/m 8, gebaseerd op de positieve psychologie. Voor elke groep zijn leeftijdseigen lessen ontwikkeld rond de thema’s: wat is geluk, positief denken, dankbaarheid, talenten, zelfvertrouwen, toekomstdromen en geluk doorgeven. Het lesmateriaal bestaat uit filmpjes, verhalen, spelletjes, quizen en werkboeken.

De lessen worden gegeven door de groepsleerkracht die in een training van twee dagdelen of één dag opgeleid wordt tot ‘geluksleerkracht’.

Dat kan niet zijn omdat we er niets over weten. Vanuit de psychologie hebben we heel wat kennis over geluk.”

Doen is de nieuwe manier van denken

Hoe ben je aan het werk gegaan?

“Ik ben eerst met veel mensen gaan praten. Met psychologen, met leerkrachten en directeuren in het onderwijs. Wat gebeurt er in het onderwijs op het gebied van persoonlijk leiderschap? Daarnaast ben ik mij gaan verdiepen in de positieve psychologie. Vervolgens ben ik op een basisschool zelf aan de slag gegaan met een groep 7/8.

‘Gelukskoffer’, Lessen in Geluk. Want ‘geluk’ is als een spier die je kunt trainen

De methode is erop gericht kinderen een positiever zelfbeeld en meer zelfvertrouwen te geven. Het maakt ze sociaal vaardiger en de sfeer in de groep verbetert. ‘Gelukskoffer’ onderscheidt zich van andere sociaal-emotionele methodes doordat de focus ligt op de ontwikkeling van het individuele kind (IK), met positieve gevolgen voor de groep (WIJ).

Bij ‘Gelukskoffer’ gaat het om persoonlijk leiderschap. Dat hoeft elkaar overigens niet te bijten. Methodes kunnen naast elkaar gebruikt worden.

Geluk, belangrijkste drijfveer in ons leven

Clara den Boer is psychologe. Ruim tien jaar geleden is ze gestart met het ontwikkelen van gelukslessen. Ik wil van haar weten waarom zij tot dat initiatief gekomen is.

“Ik gaf destijds leiderschapstrainingen aan ondernemers. Ik maakte in dat kader wandelingen met deelnemers en vroeg hen dan wat hen motiveerde. Wie ben je? Waar word je gelukkig van? Het viel mij op dat ze het erg moeilijk vonden om daar antwoord op te geven. Terwijl geluk de belangrijkste drijfveer is in het leven.

Toen dacht ik waarom leren we dat niet op school?

Waarom geven we geen les in geluk zoals we lesgeven in rekenen en taal?

Wat werkt, welke werkvormen moet je gebruiken, welke materialen? Ontwikkelen in de praktijk, doen is de nieuwe manier van denken.

Dat is nu tien jaar geleden. Het begon met een stencil en een koffertje. Bij de volgende doelgroepen heb ik steeds eerst een aantal dagen in de klas gekeken naar welke processen zich afspelen. Daarna in sessies met de leerkracht thema’s en werkvormen bedacht en uitgetest.

Dat moet daarna vormgegeven worden in werkboeken en filmpjes en dergelijke. Al met al kost dat per doelgroep een schooljaar.”

Emotionele intelligentie

De methode bestaat nu uit een lessenserie voor groep 1/2 gevolgd door een lessenserie voor elk leerjaar afzonderlijk.

Voor groep 8 is in samenwerking met Anton Philips de ‘Gelukswijzer’ ontwikkeld. In deze lessenserie zijn de inzichten van Anton Philips over de kracht van zelfkennis en motivatie vertaald naar groep 8 en de keuze voor een school voor voortgezet onderwijs. Voor een goede keuze heb je niet alleen je IQ, maar (misschien wel vooral) je EQ nodig.

Zo zijn de gelukslessen steeds gericht op de betreffende leeftijdsgroep en ontwikkelingsfase.

Voor welke groep was dat het meest complex?

“Ik denk voor groep 3/4.

Er wordt veel gevraagd van deze kinderen, terwijl ze er vaak nog niet aan toe zijn. Hier hebben we dan ook veel 'energizers' ingebouwd. Ook groep 1/2 is bijzonder, die kinderen leven nog heel erg 'in het moment'.

Inmiddels, met alle ervaringen en bijstellingen, is 'Gelukskoffer' een volwaardige sociaal emotionele methode waarin alle inzichten uit de positieve psychologie vertaald zijn naar kinderen. Het is geen soft gedoe, de methode heeft een wetenschappelijke basis".

Eén dag training, ondersteuning op maat

Hoe gaat de training en ondersteuning in zijn werk? Wat gebeurt er als een school zich meldt met het verzoek de methode te implementeren?

"Er zijn scholen die de volledige methode willen uitvoeren, sommige scholen kiezen ervoor met één of enkele klassen deel te nemen. Dat kan allebei. De training bestaat uit één dag (twee dagdelen) en kan individueel of met het gehele schoolteam gevolgd worden. Na die training beheers je de basismethode en kun je met het bijbehorende materiaal aan de slag.

Er is directe ondersteuning naar behoefte. We kennen onze klanten, leerkrachten kunnen ons altijd bellen voor hulp en advies."

Goede resultaten

Wetenschappelijk onderzoek naar het effect van sociaal-emotionele onderwijsprogramma's is ingewikkeld en kost veel tijd en geld. Voor empirisch onderzoek heb je een (grote) groep deelnemende klassen nodig en een omvangrijke controlegroep. Hoe kun je -zonder dat- aantonen dat het programma effectief is?

"We hebben samen met de Universiteit van Leiden al eens een onderzoek gedaan. Uitkomst was dat leerlingen meer zelfvertrouwen kregen, minder angst en boosheid en het klassenklimaat verbeterde. Dat wisten we al, maar belangrijker is dat leerkrachten aangeven dat ze dat ook zien gebeuren. Onderzoek doen is vaak ook bewijzen zoeken voor wat je al weet."

'Gelukskoffer' als onderdeel van 'De Gelukkige School'

Wat geldt voor klassen, geldt voor organisaties. De inzichten uit de positieve psychologie kunnen ook hun toepassing vinden in de school als geheel. Hoe bereik je dat het streven naar geluk de motor in je organisatie vormt? Dat is het concept van 'De Gelukkige School'.

"Uit de positieve psychologie is bekend dat gelukkige medewerkers beter presteren. Ze zijn creatiever, functioneren beter in teamverband, kunnen beter omgaan met stress en verzuimen minder.

Wij organiseren daar masterclasses en trainingen voor. Voor leidinggevend en voor hele schoolteams. In 'De Gelukkige School' zijn directie, medewerkers en organisatie gelijk-gericht op het nastreven van hetzelfde ideaal.

Waar 'Gelukskoffer' de les van je leven is, is de 'Gelukkige School' de school van je leven".

Droom

In tien jaar tijd, van initiatief naar een volwaardige methode voor lessen in geluk. Wat is je droom?

"Mijn grote droom? Dat we waarderend naar elkaar gaan kijken. Iedereen wil gelukkig zijn. Er is veel uit de wetenschap over bekend. Dat moet in het onderwijs. Dat geluk aan te leren is. Ik zou willen dat alle kinderen les krijgen in geluk."

Marc Boss

Meer weten over 'Gelukskoffer' en 'De Gelukkige School'; www.gelukskoffer.nl

In dit artikel schrijven we over 'leerlingen' omdat we werken in het onderwijs, maar dit artikel kan net zo goed over 'volwassenen' gaan. Ongewenst gedrag komt bij alle leeftijden voor. Vreemd verschijnsel daarbij is, dat er in een groep altijd mensen (leerlingen) zijn die een bijzondere aantrekkingskracht voor pesterij bij zich blijken te hebben. Wat is dat toch?

Slachtoffers

Zijn slachtoffers van ongewenst gedrag anders dan "gewone" leerlingen? En, wat is gewoon? Het antwoord is duidelijk. Nee!

Iedereen kan het slachtoffer van ongewenst gedrag worden.

Men denkt vaak dat vooral zwakkere, weinig weerbare leerlingen slachtoffer zijn van ongewenst gedrag. Of dat het gaat om leerlingen die anders zijn dan de rest omdat ze bijvoorbeeld dik, te groot of te klein zijn, andere kleding hebben, te sociaal zijn, enz. Soms worden leerlingen de dupe van ongewenst gedrag van een ander omdat ze juist erg goed in iets zijn waardoor ze jaloezie opwekken bij daders van ongewenst gedrag.

Sommige leerlingen hebben wel meer kans om slachtoffer te worden dan andere leerlingen. Dat kan met hun uiterlijk samenhangen, maar veel vaker heeft het te maken met hun gedrag, hun gevoelens en de manier waarop ze zich uiten. Met andere woorden, zij zijn zichzelf. Bovendien worden leerlingen pas slachtoffer in situaties waarin daders de kans krijgen om een slachtoffer te maken. Dat gebeurt in de meeste gevallen in onveilige situaties. Dikwijls kan een slachtoffer er niets aan doen dat hij of zij opvalt. Anders zijn dan de anderen op dat moment in de klas is vaak al voldoende om slachtoffer te worden.

Is het een 'aura'

Soms worden leerlingen slachtoffer omdat ze sociale mensen zijn die geluk uitstralen. Soms zitten ze bij een club en wordt dit niet gerespecteerd door de andere leerlingen. Soms spelen ze een muziekinstrument waar de ander jaloers op is.

Het kan ook zijn dat ze slachtoffer worden omdat hun ouders gewoon getrouwd zijn en niet gescheiden of andersom, dat ze ergens goed in zijn -zoals in rekenen- of juist niet of om onduidelijke redenen. Aanleidingen om ongewenst gedrag te vertonen, worden er altijd gevonden als de kans ervoor wordt geboden. Uiteraard zijn die aanleidingen op zich geen reden om ongewenst gedrag te vertonen, echter voor de dader wel. Het is dan ook het gedrag van die dader dat ongehoord is.

Wie van zich afbijt wordt niet slachtoffer, wordt wel eens beweerd. Maar is dat wel zo? Het is waar dat daders eerder een slachtoffer kiezen dat niet erg opkomt voor zichzelf.

Een kind dat op een sterke manier reageert als hij of zij de eerste keer een duw krijgt, als er iets van hem wordt afgenomen, of als het met vervelend gedrag wordt geconfronteerd, kan dit gedrag doen ophouden.

Maar wat is de goede manier om dat te doen? Ook heel mondige leerlingen kunnen het slachtoffer worden van daders van ongewenst gedrag.

De ene leerling stelt zijn grenzen duidelijker dan de andere. Om volledig begrepen te worden, moeten onze lichaamstaal en de dingen die we zeggen allemaal overeenstemmen met wat we denken. Als een kind geen zin heeft om brutaal te zijn of anderen pijn te doen, mag dat natuurlijk nooit een excuus zijn om dat kind de dupe te laten zijn van ongewenst gedrag. Als leerlingen eenmaal slachtoffer worden, weten ze meestal niet hoe ze moeten reageren of het kunnen laten stoppen. Als ze wel van zich afbijten, krijgen ze vaak nog meer te maken met ongewenst gedrag van de dader. Het ongewenste gedrag van de dader wordt er soms zelfs erger door. Het lijkt soms of het slachtoffer begonnen is met agressief en lastig gedrag en niet zijn belagers, wat onterecht is. Het slachtoffer staat bijna altijd alleen.

Neerwaartse spiraal

Als leerlingen lang slachtoffer blijven vinden ze het steeds moeilijker om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover de daders en worden angstig en onzeker. Op den duur durven ze niets meer te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden of bang zijn voor meer getreiter of geweld van de dader(s). Deze angst en onzekerheid worden versterkt doordat de daders de kans krijgen om door te gaan met hun ongewenste gedrag. Daders hebben snel in de gaten welke leerlingen zij gemakkelijk hun slachtoffer kunnen maken door hun ongewenste gedrag bijvoorbeeld omdat ze op den duur te snel als slachtoffer reageren, door te huilen of terug te schelden.

Wat opvalt is het onzekere gedrag van de leerlingen die slachtoffer zijn. Ze vermijden alle situaties waarin ze zich met andere leerlingen moeten meten, zoals testen of wedstrijden. Ze leven in een dusdanig geïsoleerde en beklemmende situatie dat ze zich niet uit durven te leven. Meestal vermijden ze anderen recht in de ogen te kijken en gedragen zich onderdanig en schichtig.

Leerlingen die slachtoffer zijn, zijn vaak eenzaam, hebben minder vrienden om te spelen, geen vast vriendengroepje in de klas. Op den duur kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met leeftijdgenoten. Jongens die slachtoffer worden, horen vaak niet tot de sterksten van de groep. Ze worden vaak als onhandig in spel en sport en het sociale gedrag ervaren.

Het ligt vaak aan de eerste reactie

Dat leerlingen die op één of andere manier opvallen, meer kans lopen om slachtoffer te worden, betekent niet dat ze ook slachtoffer zijn. Als een leerling wordt geplaagd om zijn uiterlijk en begint te huilen of kwaad wordt, dan weten ouders dat ze een geschikt slachtoffer hebben gevonden en zullen ze het zeker nog vaker doen. Het uiterlijk is dus meer een aanleiding om ongewenst gedrag bij hen uit te proberen, dan de eigenlijke reden voor dit ongewenste gedrag. Wie bij plagerijen onhandig reageert, riskeert slachtoffer in de toekomst te worden.

Kortom, de leerling is sociaal en staat afkerig tegenover geweld. Op den duur weet deze niet goed hoe om te gaan met conflicten -zowel verbale als fysieke- en durft niet voor zichzelf op te komen. Vaak gaat het om personen die anders reageren op het ongewenste gedrag, een reactie die de dader niet had verwacht, waardoor deze er een motief in vindt om de persoon te bejegenen met ongewenst gedrag; dus pesten.

Daders zijn gevoelig voor stille signalen

Er is ook een ander soort slachtoffer dat rusteloos is. Dat jaagt anderen tegen zich in het harnas, doordat het zich niet aan de regels houdt van de hiërarchie en bijvoorbeeld voortdurend ruzie maakt. Soms reageert het provocerend of agressief op ongewenst gedrag. Dit 'uitlok-gedrag' is dikwijls het gevolg van eerdere ongewenst gedrag of van een ander probleem waar de leerling geen schuld aan heeft.

Als een leerling eerder slachtoffer is geweest, kan dit ook een rol spelen. Een leerling met een slachtofferverleden, zelfs van een andere school, en/of uit een ander milieu (sportclub, ...) wordt gemakkelijk slachtoffer. Het lijkt wel of de dader ruikt of voelt dat deze leerling een gewillig slachtoffer is.

Meestal verraadt een slachtoffer zich door zijn/haar lichaamstaal. Kortom, wat hij /zij uitstraalt. Hij/zij trekt zich gemakkelijker terug in zichzelf, begint sneller te huilen, te stamelen of te blozen.

Niet-zichtbare leerlingen die om een of andere reden niet opvallen in een klas zijn ook een makkelijk slachtoffer.

Ze zijn verlegen, weten geen contact te maken met andere leerlingen, of zijn bang voor andere leerlingen. Deze leerlingen vallen nauwelijks op in de klas. Zij zullen dan ook niet aangeven dat zij worden geslachtofferd. Als het wordt ontdekt, blijkt er al een vast pestpatroon te zijn ontstaan.

Een kwestie van gerespecteerd worden

Zelfs een docent kan door zijn/haar gedrag onvrijwillig bijdragen aan het ongewenste gedrag van een leerling. Als de leerkracht voortdurend reageert op vreemd gedrag door te plagen, grapjes te maken, boos te zijn, te straffen, kan dit een motief geven voor de dader die vol frustraties zit om iemand te zoeken op wie hij/zij de eigen frustraties kan afreageren.

Daarnaast zijn het vaak leerlingen die zich niet serieus genomen voelen en weinig controle hebben op hun leven. Ze kunnen worstelen met vragen over zichzelf zoals: ben ik wel een goed mens, doe ik het wel goed, is het wel goed dat ik op deze wereld ben? Dit worstelen kan voortkomen uit pesten.

Goed leren of met de hakken over de sloot overgaan, stotteren of met een accent spreken, rood haar of van allochtone afkomst zijn, op zich zijn dit allemaal geen redenen om tot pestslachtoffer gekozen te worden. Het gaat om het feit dat anderen in de groep geen respect kunnen opbrengen voor de slachtoffer als persoon.

Ongewenst gedrag door de dader is dus een groepsprobleem waarbij het gaat om de groepsnorm die eruit bestaat dat de leerlingen kiezen voor negatieve handelingen en gedrag tegenover één leerling om zo hun eigen frustraties af te reageren.

Specifieke oorzaken voor het woden van slachtoffer zijn vaak moeilijk aan te wijzen. Hoe een leerling zich ook gedraagt en niet bewust voor dat gedrag heeft gekozen, net zomin als een leerling niet kiest voor scheve tanden, arme ouders, een andere godsdienst of een andere afkomst, kortom anders dan de rest van de klas niemand mag slachtoffer worden.

Els Hendrikse

Wilt u hier meer over weten, neem dan contact met ons op. contact@stichtingveiligonderwijs.nl

Een slachtoffer door ongewenst gedrag is vaak op latere leeftijd beter af dan de dader. Slachtoffers van ongewenst gedrag ontwikkelen vaak strategieën om zichzelf op te waarderen in de ogen van anderen in hun omgeving. Hierdoor kunnen zij hechte vriendschappen aanknopen met bepaalde personen. Bij het profiel van de daders is het zo, dat zij niet altijd meer geliefd zijn in hun omgeving. Dat geldt evenzo op school en in de klas.

Slachtoffer wordt vaak weerbaarder

Hun klasgenoten kunnen daders van ongewenst gedrag 'populair' noemen, maar dit betekent beslist niet dat de daders dan ook geliefd zijn. Ook blijkt dat daders het uiteindelijk in het leven niet beter doen dan degenen die slachtoffer worden, integendeel zelfs. Behalve notoire daders en hun slachtoffers zijn er in iedere groep ook leerlingen die zowel dader als slachtoffer zijn. En juist die leerlingen zijn het slechtste af. Ze hebben een lastiger karakter en presteren minder goed op school.

Het is bekend dat de leerlingen die slachtoffer worden vaak beter in staat zijn nieuwe strategieën te ontwikkelen waarmee ze zich beter door het leven kunnen slaan. Om hun zelfwaardering weer omhoog te halen richten ze zich op een leerkracht/docent of vriend, of ze zorgen ervoor dat ze goed zijn in een bepaald vak. Ook zoeken ze vaak hulp bij externe hulpverleners, waarbij hun ouders hopen dat zij weer sterk in het leven komen te staan.

Uit vele onderzoeken blijkt dat het dus niet zo is dat degenen die slachtoffer worden een problematische jeugd oplopen. Maar wel blijkt de daders zelf meer risico lopen voor hun toekomst. Onderzoekers stellen, dat als je weinig vaardig bent in het bedenken van strategieën om situaties te verbeteren, of als je wat betreft je emoties nogal onbeheerst bent en snel gefrustreerd raakt, of als de omgeving niet meezit, dan krijg je makkelijk een opeenstapeling van kwetsbaarheden. Dat kan zich uiten in allerlei emotionele of gedragsproblemen. En daar komt vaak onzekerheid uit voort..

Zijn er grote gevolgen op iemands leven

Uit veel onderzoeken blijkt dat in de meeste gevallen er twee soorten slachtoffers zijn door het ongewenste gedrag wat hen is overkomen in hun kindertijd en/of op volwassen leeftijd.

Er zijn slachtoffers die er onbewust voor zorgen dat ze op sociaal vlak erg sterk worden. Dat wil niet zeggen dat slachtoffer zijn je ook sterker maakt, maar in veel gevallen zien we dat slachtofferleerlingen beter presteren op school, een extra goede band met de leerkracht opbouwen, of een heel goede vriend of vriendin zoeken en die vriendschap erg goed onderhouden.

Het andere slachtoffer gaat eraan kapot, wordt een gekwetste en wantrouwige volwassene, maar uiteindelijk zal het er op sociaal vlak beter aan toe zijn dan veel van de daders die geen goede vriendschappen, geen goede schoolresultaten en zeker geen goede band met de leerkrachten ontwikkelen.

Slachtoffer worden van ongewenst gedrag op school of in een groep, is te vergelijken met seksuele mishandeling, of een ernstige mishandeling als poging tot doodslag, dan wel een mishandeling waar men een trauma van oploopt. Ook van slachtoffer worden, lopen leerlingen een trauma op. Vaak moeten zij daarna nog een lange weg gaan om dit trauma te verwerken.

Slachtoffer fysiek en online

Leerlingen die in het schoolleven slachtoffer worden, lopen een groter risico om ook slachtoffer te worden van online ongewenst gedrag. Vooral online ongewenst gedrag kan ernstige schadelijke gevolgen hebben die in het echte leven zich nog eens versterken.

Anderen zetten zodanige foto's of mededelingen over het slachtoffer op internet, waardoor het slachtoffer in het echte leven gevaar oploopt.

Voorbeeld is van een leerling in Amsterdam. Van haar werd er een getruceerde foto op Twitter gezet, waardoor de hele wereld deze foto kon zien en zij hierdoor geschoffeerd is geworden. Andere leerlingen gaven haar hiervan echter de schuld en vonden het nodig om haar hiervoor te straffen door haar in elkaar te slaan.

Zo zijn er legio voorbeelden dat een slachtoffer, door online gedrag van een ander, fysiek geweld ondergaat door andere leerlingen.

Dit komt doordat de bereikbaarheid van de daders onderling door het sociale medium sneller en vlugger gaat. Vooral via de whats-app, groeps-app, en andere online-programma's en dergelijke.

Door cybercrime is het slachtoffer nergens meer veilig, ook niet meer op de eigen slaapkamer. Ook daar is het slachtoffer te bereiken via computer en/of mobieltje.

Cybergedrag is nog erger dan in het gewone leven. Dit komt doordat het anoniem kan gebeuren. Leerlingen die dit overkomt, worden ook somberder en eenzamer en krijgen sneller een negatiever zelfbeeld.

Het hebben van online contacten met andere leerlingen die men alleen via internet kent, en intensief gebruik van allerlei profielsites, waaronder ook de spellensites behoren, verhogen de kans op digitale daders van ongewenst gedrag. Leerlingen die zelf online ongewenst gedrag uiten, zijn zelf ook vaker slachtoffer van ongewenst gedrag op internet.

Toekijkers en meelopers, vage middengroep

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommigen kijken alleen toe, anderen doen af en toe mee. Dit zijn de meelopers. Er zijn leerlingen die zelfs helemaal niet merken dat er iemand slachtoffer wordt, of ze willen het niet weten. Doordat meelopers meepesten met een groep voelen ze zich niet zo erg verantwoordelijk voor de gevolgen voor degene die slachtoffer wordt.

Hoewel deze leerlingen geen actieve rol spelen bij het pesten, zijn zij absoluut medebepalend voor het voortduren van het pesten. De pestende leerlingen voelen zich gesterkt door de instemming van de toeschouwers. Doordat meelopers de slachtoffers niet steunen of de dader stoppen, kunnen de daders vrijelijk hun gang gaan. Vaak versterken zij het succes van de leerlingen die de daders zijn door op een afstandje toe te kijken en te lachen. Als andere leerlingen het slachtoffer te hulp komen of tegen de dader zeggen dat hij moet ophouden, verandert de situatie aanzienlijk en meestal onmiddellijk.

Het gedrag van de dader wordt dan vanzelfsprekend minder. Het helpt als leerlingen die minder betrokken zijn bij het ongewenste gedrag zelf, de leerkracht inlichten van dit ongewenste gedrag.

Meelopers zijn vaak bang om zelf slachtoffer te worden van ongewenst gedrag, want als zij het zouden opnemen voor het slachtoffer lopen ze kans zelf slachtoffer te worden. Iedere dag zien ze hoe erg dat is voor het slachtoffer. Om er zeker van te zijn dat zij zelf niet het slachtoffer worden doen ze mee met de rest van de groep. Vaak voelen zij zich diep van binnen schuldig tegenover het slachtoffer. Ze zouden wel iets willen doen maar denken dat ze de enige zijn die er zo over denken en durven er daarom niks van te zeggen.

Het kan zelfs zo zijn dat de meelopers stoer gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in een groep te worden. Deze leerlingen hebben bewondering voor de daders en zouden willen dat ze zelf initiatieven durfden te nemen bij het pesten.

Veel leerlingen houden zich het liefst afzijdig als zij ongewenst gedrag zien. Ze voelen zich wel schuldig dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of een volwassene te hulp roepen maar willen

zich er meestal niet mee bemoeien. Er zijn ook leerlingen die absoluut niet in de gaten hebben dat iemand slachtoffer wordt van ongewenst gedrag. Ze zien misschien wel iets gebeuren, maar kunnen de ernst van de situatie niet inschatten.

Ontkenning

Ongewenst gedrag is een groot probleem voor leerlingen, vooral voor de leerlingen die zelf slachtoffer zijn. Drs. Bob van der Meer heeft hier in het verleden veel onderzoek naar gedaan en kwam tot de conclusie dat tachtig procent van de leerlingen er thuis niet over durft te praten.

Een leerling die slachtoffer wordt schaamt zich daar vaak voor. Het wil zijn ouders niet teleurstellen. Een slachtoffer in de klas is geen populaire leerling en er zijn ouders die dat wél graag hadden gewild. Dat voelt een leerling haarscherp aan. Het kan ook zijn dat een leerling thuis niets zegt omdat het probleem niet op te lossen lijkt. De leerling is bang dat het probleem juist groter wordt.

Sommige leerlingen denken dan: "Stel je voor dat mijn vader of moeder contact opneemt met de ouders van de dader of met de leerkracht op school! Of misschien brengt de leerkracht in de klas het probleem ter sprake, dan weten de klasgenoten, dat er 'geklukt' is". Ook hebben zij vaak de angst dat het ongewenste gedrag van de dader dan juist erger wordt.

Ook leerlingen die zelf hun grieven uiten over anderen zullen thuis niet gemakkelijk over het hun daden praten. Zij kunnen er alleen over beginnen als ze er zich bewust van zijn geworden, of er bewust van zijn gemaakt dat hun gedrag ernstige gevolgen kan hebben voor de ander en henzelf.

Hoewel leerlingen niet zomaar ongewenst gedrag vertonen, weten ze soms zelf niet waarom ze iemand slachtoffer maken. Dikwijls dringt het niet tot de daders door hoe erg het is voor het slachtoffer. Als er op gewezen wordt is de reactie meestal: 'Ze lokte het toch zelf uit, wie loopt er nou nog met zo'n stomme broek aan?' Op die manier vergoelijken ze hun eigen ongewenste gedrag. Daarnaast willen veel daders de machtspositie die ze door hun ongewenste gedrag hebben verworven, niet verliezen.

Wilt u meer weten over dit onderwerp en wat u kunt doen om ongewenst gedrag tegen te gaan? Wij kunnen u daarmee helpen, zoals ook met uw sociaal veiligheidsbeleid.

Neem dan contact met ons op
contact@stichtingveiligonderwijs.nl
Of bel 0346 550555.

Van leerkrachten wordt veel verwacht: naast het scheppen van een stimulerend onderwijsklimaat moeten ze er ook voor zorgen dat er niet gepest wordt in de klas. Ze zijn echter niet voldoende opgeleid om pesten effectief te kunnen aanpakken. Bovendien ontbreekt er nog veel wetenschappelijke kennis over de rol van leerkrachten bij pesten, waardoor we leerkrachten niet goed kunnen ondersteunen.

Protocol

Pesten komt in vrijwel iedere klas voor. Diverse onderzoeken laten zien dat pesten ernstige gevolgen voor de slachtoffers kan hebben. Het is daarom goed dat er in de afgelopen jaren meer aandacht voor dit probleem is.

Zo zijn scholen sinds de invoering van de Wet Veiligheid op School (2015) verplicht om een zogenaamd anti-pestprotocol te hebben. In dit protocol moet worden beschreven wat de school allemaal doet om pesten tegen te gaan. Daarnaast gebruiken steeds meer scholen een anti-pestprogramma en heeft het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) deze programma's een aantal jaar geleden beoordeeld op hun effectiviteit.

Averechts

In deze anti-pestprotocollen en anti-pestprogramma's is een speciale rol weggelegd voor leerkrachten. Aangezien zij de meeste tijd doorbrengen met hun leerlingen wordt van hen verwacht dat ze pesten voorkomen, signaleren en dat ze actie ondernemen als er in de klas gepest wordt.

Ze lijken hier echter vaak niet erg succesvol in. Zo laat onderzoek zien dat leerkrachten het pesten niet herkennen, dat ze het niet serieus nemen of dat hun aanpak volgens hun leerlingen juist een averechts effect heeft.

Weinig aandacht

Een belangrijke verklaring hiervoor is dat de meeste leerkrachten niet voldoende zijn opgeleid om met pesten om te gaan. Tijdens de opleiding van leerkrachten ligt de nadruk vaak op vakken zoals taal en rekenen en is er maar weinig structurele aandacht voor sociale veiligheid in het algemeen en pesten in het bijzonder, zo blijkt uit een rapport van Stichting School en Veiligheid en het Ministerie van OCW.

Opleidingen verschillen ook in de manier waarop ze aandacht aan het onderwerp besteden: in sommige opleidingen worden een of twee lessen aan het onderwerp besteed, in andere opleidingen wordt ervan uitgegaan dat toekomstige leerkrachten tijdens hun stage wel leren hoe ze pesten moeten aanpakken.

Ontbrekende kennis

Dat er geen structurele aandacht voor pesten is tijdens de opleiding van leerkrachten is niet gek aangezien er nog veel kennis ontbreekt over de rol die leerkrachten bij pesten spelen.

Onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen maakten onlangs een inventarisatie een zogenaamde systematische review van alle onderzoeken die naar de rol van leerkrachten bij pesten gedaan zijn en concludeerden dat we van veel factoren een beetje weten, maar dat er nog teveel structurele kennis mist om leerkrachten echt goed te kunnen ondersteunen bij het aanpakken van pesten.

Met andere woorden: we weten helemaal nog niet goed hoe leerkrachten zich nu het beste kunnen gedragen.

Zoek het maar uit

Samenvattend: we trainen leerkrachten niet voldoende en kunnen ze ook (nog) niet vertellen hoe ze pesten het beste kunnen aanpakken, maar verwachten tegelijkertijd wél dat ze het pesten oplossen. Eigenlijk zeggen we: zoek het maar uit, het is jouw probleem.

Beau Oldenburg (1987) is onderzoekster bij de vakgroep sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. In 2017 promoveerde ze op haar proefschrift 'Bullying in schools, the role of teachers and classmates'. Haar website Beau-Oldenburg.nl biedt een overzicht van haar werkzaamheden en wetenschappelijke en andere publicaties w.o. een groot aantal Blogs. Dit artikel is geschreven samen met Danelien van Aalst en verscheen eerder in het Dagblad van het Noorden.

Terwijl pesten een probleem van ons allemaal is. Het is daarom belangrijk dat we onze verwachtingen bijstellen. Ja, leerkrachten moeten signalen die wijzen op pesten serieus nemen ze mogen hun kop niet in het zand steken maar tegelijkertijd moeten we ook niet verwachten dat het ze lukt het pesten volledig uit te bannen. Daarvoor is het een te complex probleem en is er nog te weinig kennis.

De handen ineen

Het is belangrijk om in ons achterhoofd te houden dat er geen pasklare oplossing voor pesten is. Laten we scholen, leerkrachten, ouders, onderzoekers en beleidsmakers -in plaats van de verantwoordelijkheid zo sterk bij de leerkracht neer te leggen- de handen ineen slaan om pesten te verminderen. Pesten is namelijk een probleem van ons allemaal.

Beau Oldenburg

Ongewenst gedrag

Er zijn al veel onderzoeken gedaan en het reikt te ver om naar al die onderzoeken te verwijzen. Wel weten we dat er nog te veel leerlingen iedere dag met lood in hun schoenen naar school gaan. Uit diverse onderzoeken is naar voren gekomen dat jongens meer ongewenst gedrag vertonen dan meisjes. Jongens doen dat veel meer op een directe manier, zoals: uitschelden, pijn doen, eigendommen van een ander beschadigen.

Meisjes vertonen ongewenst gedrag meer onderhuids en 'uit het zicht' door bijvoorbeeld: roddelen, uitsluiten, leugens rondstrooien, venijnige opmerkingen maken. Daarom treffen we bij het cyberpesten relatief gezien meer meisjes aan.

Dit ongewenste gedrag vindt in iets meer dan de helft van de gevallen plaats in de eigen klas, vooral op ogenblikken dat de groep ontsnapt aan het toezicht van volwassenen, bijvoorbeeld bij het wisselen van de les, tijdens een roostervrij uur, tijdens het speelkwartier en de middagpauze of op plaatsen waar er onvoldoende toezicht is. Bekend zijn vooral de fietsenstalling, speelhuisjes, wc's en donkere hoeken in de hal of op het speelplein.

Ongewenst gedrag gebeurt ook buiten schooltijd, zoals in de buurt van de school en op weg naar huis, en sinds enige tijd ook via Smartphone of mobiel en computer.

Cyber/digitaal ongewenst gedrag heeft de afgelopen jaren de kop opgestoken. Het is laagdrempelig, onpersoonlijk en vaak anoniem. Er zijn niet de noodzakelijke getuigen. Het inlevingsvermogen bij de cyberdader is nog kleiner dan bij het face to face ongewenst gedrag. Voor het slachtoffer komen de boodschappen nog harder aan. Zulke treiterende boodschappen dreigen ieder moment van de dag binnen te komen en er is geen lichaamstaal om interpretaties bij te stellen.

In de klassieke pestsituaties gaat het meestal steeds om dezelfde machtsmechanismen. Leerlingen (en ook volwassenen) pesten uit verveling of frustratie, omdat ze iemand om het niets, niet kunnen luchten of zien of om te bewijzen dat ze de sterkste zijn. Daarbij tonen ze geen enkel medeleven en respect voor het slachtoffer en zijn of haar gevoelens. Het gebeurt ook dat de schuld bij het slachtoffer wordt. Het eigen gedrag wordt gebagatelliseerd of geedgepraat.

Beweegredenen voor ongewenst gedrag

Leerlingen beginnen met ongewenst gedrag om allerlei redenen. Het kan zijn dat ze indruk willen maken op andere leerlingen het kan ook zijn dat ze niet weten hoe ze op een goede manier contact kunnen leggen met hun leeftijdsgenoten. Daders lijken populair in een groep, maar zijn het uiteindelijk niet altijd. Ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zogenaamd zijn en wat ze allemaal durven.

Via pesten lukt ze dat het gemakkelijkst door andere leerlingen mee te krijgen bij het te pakken nemen van een slachtoffer.

En wie mee doet, loopt minder kans zelf slachtoffer te worden. Dit noemen we de meelopers.

Het klinkt misschien raar maar leerlingen die ongewenst gedrag en geweld vertonen zijn zelf vaak erg onzeker. Ze komen heel zelfverzekerd over, maar in werkelijkheid zijn ze vaak vreselijk bang om door de anderen niet geaccepteerd te worden. Ze nemen het initiatief om de regels te overtreden en verzinnen hoe ze andere leerlingen en volwassenen dwars kunnen zitten. Ze zijn er vaak goed in zichzelf 'uit de problemen te praten'.

Ze voelen zich niet zichtbaar schuldig dat ze pesten, vooral als ze met een groepje zijn. Het slachtoffer wordt gezien als een stommeling die 'erom vraagt slachtoffer te worden'.

Stoer willen doen

Daders proberen hun onzekerheid te verbergen door stoer te doen tegenover anderen en kiezen een gemakkelijk slachtoffer uit. Meestal is dit iemand die verlegen is, moeilijk contacten legt, een andere 'komaf' heeft of andere interesses heeft dan de meeste andere leerlingen.

Van slachtoffer naar dader

Soms is een dader iemand die vroeger zelf slachtoffer is geweest.

Soms is een kind naar een andere school overgestapt omdat het zelf slachtoffer was, maar gaat het op de nieuwe school zelf ongewenst gedrag vertonen of zich agressief opstellen. Dit doet het dan om te voorkomen weer het mikpunt van ongewenst gedrag te worden.

De dader begint met ongewenst gedrag om aan anderen te laten zien dat hij/zij geen bangerik is. In de meeste gevallen wordt de dader door andere leerlingen bewonderd. Hij of zij doet iets dat de anderen nooit zouden durven. De dader merkt hierdoor dat hij of zij succes heeft en dat smaakt naar meer. Bewonderd door andere leerlingen gaat zij of hij door met uitschelden, afpakken of schoppen.

Door zijn ongewenste bejegening naar een ander versterkt de dader zijn of haar plaats in de klas of het vriendengroepje. Na een tijdje wordt het een gewoonte om het slachtoffer psychisch geweld en ander ongewenst gedrag aan te doen zodra de gelegenheid zich voordoet.

Meestal hebben de daders niet in de gaten of negeren ze hoe afschuwelijk hun ongewenste en gewelddadige gedrag is voor degene die slachtoffer wordt. Terwijl het slachtoffer vreselijk bang is voor de pauze of niet op straat durft te gaan, ziet de dader het nog steeds als een grapje, waar hij of zij zelf erg om moet lachen.

Geen grenzen

Individueel zullen de daders meestal toegeven dat ze hun gedrag niet zo onschuldig vinden, maar in een groep of verborgen door de anonimiteit van het internet schakelen ze hun persoonlijke geweten uit.

Daders zijn vaak leerlingen die niet goed geleerd hebben met grenzen om te gaan en zullen zichzelf dus ook geen grenzen opleggen. Ook op andere vlakken kunnen ze zich moeilijk beheersen.

Daders handelen meestal in een groep. Alleen durven ze vaak niet te doen wat ze in een groep wel durven doen.

Als de dader niet goed wordt begeleid om hem of haar bewust te laten worden van grenzen, maakt die kans om in de criminaliteit te belanden.

Zelf problemen

Ongewenst gedrag om stoer te doen komt voor, maar vaak is dat niet de enige reden dat de dader een slachtoffer uitzoekt. In de meeste gevallen hebben leerlingen die ongewenst gedrag vertonen zelf problemen en zoeken ze een slachtoffer om zich op af te reageren.

Uit onderzoek is ook gebleken dat leerlingen die zelf gelukkig zijn, niet de behoefte hebben om ongewenst gedrag te vertonen en ook niet iemand de dupe van zijn gedrag te laten worden. Daders kunnen bijvoorbeeld boos of verdrietig zijn, omdat hun ouders zijn gescheiden of omdat ze thuis te weinig aandacht krijgen. In de meeste gevallen zijn ze jaloers op degene die ze pesten en vinden het fijn om te zien dat hij of zij zich ook ongelukkig voelt.

Wanneer iemand begint met negatief cyber/digitaal gedrag kan dit een gevolg zijn van emotionele of psychologische problemen. Cyber/digitaal ongewenst gedrag heeft grote gevolgen, in die zin, dat als er enkelen beginnen, heel snel grote groepen mee gaan doen. Dit is o.a. een verschil met fysiek ongewenst gedrag, waar het gedrag zichtbaar is. Met cyber/digitaal gedrag kan een grote groep zich met ongewenst gedrag bezig houden, zonder dat men precies weet wie allemaal meedoet.

Verveling

Ongewenst gedrag kan ook het gevolg zijn van verveling. Leerlingen die niet weten wat ze in de pauze moeten doen gaan vaak uit verveling een slachtoffer zoeken om hun tijd te verdoen. Vooral gebeurt dit via internet en de mobiele telefoon.

Leerlingen die veel alleen thuis zijn, zich alleen voelen en zich vervelen, zoeken tijdverdrijf via de mobiele telefoon of de pc om via internet mensen op te zoeken en hen vervelende boodschappen te sturen.

Wat leerlingen vroeger uit verveling deden met de huistelefoon om zomaar mensen te bellen als een grapje, gebeurt nu via internet.

Als je dan aan zo'n dader vraagt waarom hij of zij dit doet, wordt meestal het antwoord gegeven dat hij of zij het wel leuk vond en vooral dat men toch niet wist wie hij of zij is.

Internet geeft nog steeds veel kansen tot anonimiteit en bijgevolg ook tot onzinnig ongewenst gedrag.

Eens een dader, altijd een dader?

Uit de onderzoeken die tot op heden zijn gedaan is nog nooit gebleken dat daders slimmer of dommer zijn dan de slachtoffers. Het is dus niet juist dat leerlingen anderen gaan pesten omdat die slimmer zijn. Wel is uit ervaring gebleken dat daders sociaal zwakke en minder volgzame leerlingen kunnen zijn. Ze krijgen meer straf dan andere leerlingen omdat ze lastiger zijn en zich sterker afzetten tegen de normen, waarden of eisen van hun omgeving. Ze hebben bijvoorbeeld gemakkelijker lak aan hun ouders als hun ouders hen een klusje geven of afspraken met hen maken. Ze proberen onder afspraken uit te komen of houden zich er niet aan. Daders vragen heel wat energie van hun ouders, leerkrachten of begeleiders.

Echter, alleen straffen maakt dat de dader nog meer sociaal zwak wordt. Een positieve begeleiding met complimenten voor het goede gedrag, hoort dan ook bij de juiste begeleiding.

Problemen met lichaamstaal en kritiek

Veel gehoord is dat daders problemen hebben met de interpretatie van lichaamstaal en andere niet-verbale signalen. Ze lijken met andere woorden niet verder te kunnen kijken dan wat er wordt gezegd. Als iemand zegt dat alles oké is, maar daar boos of verdrietig bij kijkt, registreren ze die gevoelens van boosheid of verdriet niet. Ook het eigen gevoelsleven van deze leerlingen is soms een gesloten doos. Omdat ze geen uitlaatkleppen hebben voor hun gevoelens, is agressiviteit vaak hun enige uitweg.

Daders hebben vaak moeite met feedback. Zelfs feedback op hun gedrag nemen ze heel persoonlijk op. Eigenlijk delen ze dit laatste probleem met veel slachtoffers. Terwijl die laatsten door kritiek nog minder zelfvertrouwen krijgen en nog meer in hun schulp kruipen, verweren daders zich meestal actief en luidkeels tegen elke kritiek, feedback en zelfs complimenten die ze krijgen.

Hoe staat de dader in de klas?

Hierover is veel onderzoek gedaan en veel geschreven. Zo blijkt dat daders in de klas niet de haantjes-de-voorstes zijn die ze lijken. In feite zijn het vaak erg kwetsbare leerlingen die er op sociaal gebied vaak slechter aan toe zijn dan hun slachtoffers.

Als het over pesten in de klas gaat, denken we direct aan de ergste gebeurtenissen die de slachtoffers moeten ondergaan. In de meeste gevallen doen leerkrachten, ouders en speciale hulpverleners er alles aan om die slachtoffers op te vangen. Wanneer ze uiteindelijk hun verhaal uit de doeken durven doen, hoor je wat voor nare gevolgen slachtoffer worden op jonge leeftijd kan hebben, zoals: een zeer beschadigd zelfvertrouwen, het gevoel geïsoleerd te zijn en dus groeiende angst en wantrouwen tegenover leeftijdgenoten.

De daders worden meestal gezien als ijzersterke persoontjes die hun macht in de klas willen laten gelden. Echter is het vaak zo dat daders erg zwak staan en zijn, maar die zwakte verstoppen achter hun pestgedrag. Ze zijn in veel gevallen zelfs de dupe van hun eigen gedrag. Niet alleen ontzag en angst, maar ook medelijden zou meespelen. In feite zijn daders zeer onzekere en angstige leerlingen die goede begeleiding nodig hebben.

Leerkrachten moeten vaak ervaren dat daders nadrukkelijk aanwezig zijn in de klas en, zoals in het bovenstaande ook is beschreven, dat het leerlingen zijn die op sociaal vlak erg zwak staan.

Onderzoeken wijzen uit dat daders later problemen krijgen, als zij nu geen goede en juiste begeleiding krijgen en niet op een positieve manier worden gecorrigeerd.

Liefdeloze achtergrond

Daders komen vaak uit gezinnen waarvan de ouders problemen hebben, dikwijls kunnen ze zelf moeilijk normale sociale relaties aangaan. Bovendien zijn ze, in tegenstelling tot wat slachtoffer leerlingen over henzelf denken, vaak niet geliefd.

Dit is belangrijk om te weten, omdat daders soms denken dat ze zich geliefd kunnen maken door een ander te belasten met hun ongewenste gedrag of dat je maar beter niet in moet gaan tegen een dader die zogenaamd 'geliefd' is.

De leerlingen die zowel dader als slachtoffer zijn, zijn er dikwijls het ergst aan toe. Zij zijn het kwetsbaarst, omdat ze zich onzekerder voelen dan de daders en soms zelfs onzekerder dan de slachtoffers.

Het is erg belangrijk, om in de aanpak van ongewenst gedrag op school, vooral aandacht te geven aan de kwetsbaarheid van de daders. Zo kan de dader geholpen worden met begeleiding naar goed sociaal gedrag.

Leerlingen met een handicap

Leerlingen met een handicap of chronische zieke leerlingen lopen grotere kans om slachtoffer te worden.

Een gehandicapte leerling wil zo ontzettend graag "gewoon" zijn, net als andere leerlingen. Ze zijn dubbel de dupe als ze ook slachtoffer worden. Ze kampen al met een lichaam waarmee ze niet alles kunnen doen en worden te meer slachtoffer als ze dan ook nog eens slachtoffer worden van ongewenst gedrag.

Ook worden hulpmiddelen van het slachtoffer gebruikt om hen te raken. Voorbeelden zijn dat de dader hen achterover gooit met hun rolstoel en hen hulpeloos laat liggen.

Zo horen we veel schrijvende verhalen. De school wil er alles aan doen, maar soms staat men met de handen in het haar. Een goed beleid kan helpen hiermee om te gaan.

Wilt u meer weten over dit onderwerp en wat u kunt doen om ongewenst gedrag tegen te gaan? Wij kunnen u daarmee helpen, zoals ook met uw sociaal veiligheidsbeleid. Neem dan contact met ons op contact@stichtingveiligonderwijs.nl Of bel 0346 550555.

In een poging om onze inzichten te verdiepen moedigen we bij Stichting Veilig Onderwijs onze medewerkers aan om de beschikbare literatuur op ons werkterrein te lezen en het de collega's te signaleren wanneer we hierbij iets opmerkelijks tegenkomen. Zo ontstaat er een 'boekenlijst'. Het lijkt ons raadzaam gaandeweg titels uit die lijst met u te delen. Hier een eerste poging.

Omgaan met pesten
Margo Henderson
ISBN 9789088504389
128 Pagina's
1ste druk, 2013
Paperback

Omschrijving

Soms is pesten duidelijk herkenbaar, en soms lastiger. We zullen het allemaal eens zijn over de volgende voorbeelden. Julian van 13 jaar ontvangt dreigmails Hatiche van 9 jaar mag in de pauze nooit met andere kinderen meedoen met een spel Joris wordt opgewacht door een groepje en ingesloten Sandra hoort bij herhaling dat zij lelijk is.

Lastiger wordt het in de volgende voorbeelden. Marloes heeft een bijnaam; er wordt een grap gemaakt die ten koste gaat van Ali; er wordt gelachen om een ongelukkig gekozen woord van Daniël.

Wat is pesten eigenlijk? Wanneer wordt plagen of ruzie pesten? Wie is die pester en hoe komt hij aan die rol? Welke rol spelen de meelopers?

Margo Henderson, sinds 2007 werkzaam als trainer 'Omgaan met pesten', gaat in op die verschillende rollen de oorzaken en gevolgen van pesten. Ook gaat zij in op wat je kunt doen bij constatering van pestgedrag en hoe pesten te voorkomen is.

Pesten komt veel voor en kent dus veel slachtoffers. Uit onderzoek blijkt dat tussen de 10 en 15% van de basisschoolleerlingen slachtoffer is van pesten, en 5 á 10% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Het is dus belangrijk om te zoeken naar oplossingen. Dat is niet eenvoudig, pesten onttrekt zich vaak aan onze waarneming. Ouders en leerkrachten zijn dikwijls niet op de hoogte van pestgedrag.

Met de achtergrondinformatie, heldere casussen, suggesties en aanbevelingen om te handelen voor ouders, leerkrachten en schoolleiding moet het mogelijk zijn dat meer mensen opstaan tegen pesten.

Een verhelderend boek over pesten!

Dit boek is geschreven door een pedagoge. Sinds 2007 heeft zij zich toegelegd op pesten. Ze werkt sinds die tijd als trainster 'omgaan met pesten'. Het boek bevat informatie over pesten (deel één) en bevat adviezen voor het handelen om pesten te voorkomen en te bestrijden (deel twee).

Het boek is gericht op pesten onder kinderen, maar het eerste deel kan ook helpen bij pesten onder andere groepen. Voorin het boek is een inhoudsopgave te vinden; achterin zijn een lijst met geraadpleegde literatuur en een aantal bijlagen te vinden, waaronder een overzicht van signalen die op pesten duiden en een lijstje van dingen die je als leerkracht beter niet kunt doen. Het boek is bedoeld voor leerkrachten in het basis- en voortgezet onderwijs, professionele opvoeders en anderen die met kinderen werken.

NBD Biblion

Een gemakkelijk leesbaar boek met veel 'eyeopeners'. Degelijk en duidelijk en met tal van onderzoeksresultaten onderbouwd. Verplichte kost voor ouders met kinderen en voor iedereen die beroepsmatig met kinderen te maken heeft, al is het maar ter opfrissing van het geheugen.

Els Böhm, Coach persoonlijke ontwikkeling

Kijk op www.stichtingveiligonderwijs.nl. Of neem contact met ons op voor informatie of een geheel vrijblijvend gesprek.

Wij delen immers de gemeenschappelijke zorg voor een gezond en veilig schoolklimaat.
contact@stichtingveiligonderwijs.nl
Telefoon 0346-550655

